

Hallitus 3.11.2025
Valtuusto 10.11.2025

Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025

Sisällys

Johdanto	3
Asiakirjassa käytetyt lyhenteet ja termit	4
Hyvinvointityön tausta ja perusta	4
Valtakunnalliset muutokset väestössä.....	5
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Hämeenkyrössä.....	5
Hyvinvointityön rakenne Hämeenkyrössä	6
Laajan hyvinvointikertomuksen prosessi	7
Yhteistyö ja yhdyspinnat.....	7
Hyvinvointialue	8
Kolmas sektori.....	8
Kunnat.....	9
Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	9
TEAviisari.....	10
HYTE-kerroin	11
Hyvinvointi-indikaattori.....	12
Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kustannukset.....	13
Muutokset hyvinvoinnissa	14
Hämeenkyrön väestö	14
Kaikki ikäryhmät.....	15
Varhaiskasvatusikäiset	17
Perusopetusikäiset	19
Nuoret aikuiset	26
Työikäiset.....	31
Ikäihmiset	35
Erytisryhmät.....	37
Hyvinvointiohjelman 2021–2024 arviointi.....	39
Johtopäätökset	48
Lisätietoa ja tärkeimmät lähteet	48

Liitteet

1. Hyte-kerroin indikaattorit
2. Vähimmäistietoasetuksen mukaiset indikaattorit
3. Hyvinvointisanasto

Johdanto

Laaja hyvinvointikertomus on lakisääteinen (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §) asiakirja, jolla raportoidaan päättyneen valtuustokauden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia sekä väestön hyvinvoinnin tilaa. Laaja hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 rakennettiin yhteistyössä Pirkanmaan kuntien kesken. Laajan hyvinvointisuunnitelman lisäksi tehtiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma sekä mielenterveys- ja päihdeohjelma. Kaikki suunnitelmat on jalkautettu käytäntöön vuosittain tarkasteltavan hyvinvointiohjelman (s. 39) avulla. Kaikista on raportoitu yhteisellä vuosiraportilla ja myös tämä raportti on kaikkien suunnitelmien yhteinen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ koki valtuustokauden 2021–2025 aikana suuria muutoksia. Kuntien toiminta on muuttunut valtakunnallisten hyvinvointialueuudistuksen ja työllisyysuudistuksen myötä. Myös isot lainsäädännölliset muutokset, kuten oppivelvollisuuden nosto ja oppimisen tuen uudistus, ovat vaikuttaneet toiminnan järjestämiseen. Valtuustokaudelle osuivat myös koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssodan aloitus Ukrainaan. Valtavista myllerryksistä huolimatta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on edennyt Hämeenkyrössä hyvin ja valtaosa väestöstä on hyvinvoivaa.

Laaja hyvinvointikertomus on pyritty pitämään yhtä aikaa tiiviinä ja informatiivisena. Asiakirja ei siis ole valtuustokauden mittainen toimintakertomus. Kunnan kaikilla palvelu- ja vastuualueilla tehdään osana perustyötä merkityksellistä työtä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi, vaikka se ei tässä raportissa täysin esiin tulekaan. Tekstissä kuvattuja asioita ja ilmiöitä selvennetään kaavioilla ja kuvaajilla. Ilmiöiden taustalla on kuitenkin paljon enemmän indikaattoreita, tietoa ja kokemuksia kuin tähän raporttiin on nostettu. Tämän ja muiden hyte-asiakirjojen lukemisen helpottamiseksi on rakennettu hyvinvointisanasto (liite 3).

Asiakirjassa käytetyt lyhenteet ja termit

Hyvinvointityöhön, kunnallishallintoon sekä eri palvelualueiden toimintaan liittyy paljon sanastoa, lyhenteitä, tietolähteitä ja yleisesti käytettäviä sivistyssanoja. Näitä on koottu selityksineen liitteeseen 3.

Hyvinvointityön tausta ja perusta

Kuntalain (410/2015) 1 § mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Hyvinvoinnin edistämisen osalta kunnan vastuuta tarkennetaan lain sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä (612/2021) 6 §. Sen mukaan kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niiltä osin kuin se kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on myös seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Näistä tiedoista on valmistettava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, ja niistä on lisäksi raportoitava valtuustolle vuosittain.

Kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjataan myös lukuisilla kunnan toimintaan liittyvillä erityislaeilla, hyvinvointialueen toimintaan mielletävillä laeilla, valtioneuvoston suosituksilla, ohjelmilla sekä kansallisilla ja kansainvälisillä toimintaohjelmilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on siis laajasti eri julkisen sektorin toimijoiden tehtävä.

Laaja hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 laadittiin kuntastrategian Menestyvä Hämeenkyrö 2030 mukaisesti. Yksi sen strategisista päämääristä oli hyvinvoiva hämeenkyröläinen ja se tuki vahvasti hyvinvointikertomuksella tehtävää voimavarojen suuntaamista hyvinvoinnin edistämiseen. Kuntastrategia päivitettiin vuonna 2023. Päivitetyssä strategiassa Vakaa ja verraton ovat hyvinvoinnin perusteemat turvallisuus, kasvatus, yhteisöllisyys ja yhteistyö

vahvasti läsnä. Kuntastrategian päivitys ei siis muuttanut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn suuntaa tai painopisteitä.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 2023 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ jakaantui kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Työnjako ei ole ollut selkeä ja se hakee edelleen monelta osin muotoja ja rajoja. Usein hyte-yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä kutsutaan yhdyspintatyöksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintoja ja vastuita käsitellään Kuntaliiton ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvilin Oy:n kolmiosaisessa julkaisusarjassa. Julkaisusarja löytyy tämän asiakirjan lähteistä sivulta 48.

Valtakunnalliset muutokset väestössä

Suomalainen yhteiskunta ja siten myös Hämeenkyrö on muuttunut paljon 2020-luvun aikana. Muutokseen ovat vaikuttaneet lainsäädännöllisten uudistusten lisäksi koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Laajassa kuvassa hyvinvointi on lisääntynyt, mutta erot ääripäiden välillä kasvaneet. Sitran mukaan yhteiskunnan megatrendeinä on edelleen jatkuva eriytyminen ja eri ryhmien välisten erojen kasvaminen. Kasvavat erot alueiden välillä näkyvät sekä valtakunnallisesti, mutta myös Hämeenkyrön sisällä. Erot kasvavat tuloissa ja koulutuksessa, mutta myös arvoissa ja asenteissa. Arjessa näkyviä muutoksia ovat myös väestön ikääntyminen, mielenterveysongelmien kasvu sekä heikko työmarkkinoiden tilanne.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Hämeenkyrössä

Hyvinvointityö Hämeenkyrössä on suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointia edistävällä tavalla. Hyvinvoinnin edistäminen tapahtuu kunnan eri toimialojen ja kunnassa toimivien palveluntuottajien yhteistyönä. Hyvinvointi käsitetäänkin Hämeenkyrön hyvinvointityössä moniulotteisesti Stiglitzin mallia mukaillen. Mallin mukaisesti hyvinvointi Hämeenkyrössä koostuu terveydestä, kasvatuksesta ja koulunkäynnistä, työstä ja tekemisestä, harrastuksista, osallisuudesta, yhteisöllisyydestä, saavutettavasta ympäristöstä, turvallisuudesta sekä toimeentulosta ja asumisesta.

Hyvinvointityön rakenne Hämeenkyrössä

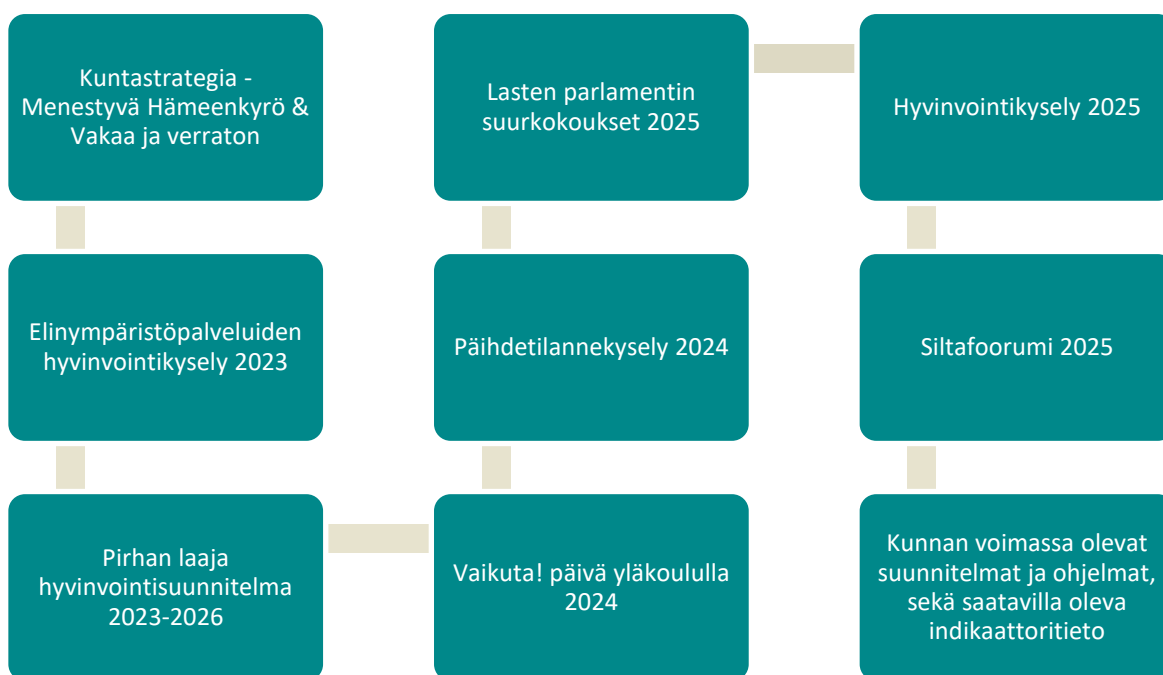
Hyvinvointityö koki valtuustokauden 2021–2025 aikana lukuisia uudistuksia ja käytännön muutoksia. Suurimmat muutokset olivat kokoaikaisen hyvinvointikoordinaattorin rekrytointi, aiemmin hyvinvointityöstä merkittävää vastuuta kantaneen perusturvapalveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle sekä hyvinvointijaoston perustaminen. Hyvinvointityötä, hyvinvointiryhmän toimintaa sekä yhdyspintatyötä on mukautettu ja parannettu osana muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia.

Hämeenkyrön hallintosäännön 104 § mukaisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio on sivistyslautakunnan ja hyvinvointijaoston tehtävä. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman, hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisen raportin hyväksyy lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 § mukaisesti kunnanvaltuusto. Hyvinvoinnin johtoryhmänä toimii kunnan operatiivinen johtoryhmä ja täytäntöönpanosta vastaa hyvinvointiryhmä. Hyvinvointityötä koordinoi ja edistää hyvinvointitiedon perusteella hyvinvointikoordinaattori. Käytännön hyvinvointityötä tehdään kunnan kaikilla palvelu- ja vastuualueilla.

Hyvinvointityötä tukevia ryhmiä Hämeenkyrössä ovat opiskeluhuollon ohjausryhmä, nuorisotyöryhmä ja perhekeskuksen ohjausryhmä, joka toimii myös nuorisolain 9 § mukaisena yhteistyöryhmänä. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämistyötä tehdään myös kunnan osallisuusryhmissä lasten parlamentissa, nuorisovaltuustossa, vanhus- ja vammaisneuvostossa, seuratapaamisessa sekä kulttuuriparlamentissa. Hyvinvointityön kannalta tärkeitä ovat myös Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto, Pirkanmaan perhekeskus, Läntisen Pirkanmaan Pakkatyöryhmä ja lukuisat muut alueelliset verkostot.

Laajan hyvinvointikertomuksen prosessi

Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman toteuttamiseen kerätty aineisto on laaja. Sitä ei ole kerätty yhdessä kyselyssä, vaan aineistoa on laajennettu ja täsmennetty suunnitelmallisesti osana hyvinvointityötä. Kaiken taustalla on mm. kouluterveyskyselyn, Sotkanetin ja Puhti-raportin indikaattoritieto. Tietoa on täydennetty omien paikallisten kyselyiden ja osallistamisen kautta saaduilla tiedoilla. Lisäksi on tietenkin hyödynnetty hyvinvointin vuosiraporteissa jo raportoituja tietoja sekä muuta käytännön työn kautta kertynyttä tietoa. Tämä asiakirja on kooste ja analyysi kaikesta aineistosta ja indikaattoreiden osoittamasta käytettävissä olevasta tiedosta. Valtaosasta aineistoa on valmistettu omat raportit, joten niitä ei erikseen enää käsitellä tai avata laajasti tässä asiakirjassa.

Yhteistyö ja yhdyspinnat

Koska hyvinvointityö ei ole yksittäinen teko, vaan yhteisesti tehtävää pitkäjänteistä tavoitteellista työtä, on yhteistyö ensiarvoisen tärkeää. Yhteistyötä tehdään kunnan sisäisesti eri palvelu- ja vastuualueiden välillä sekä varsinkin kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvointityön näkökulmasta merkityksellistä on edelleen kehittää ja löytää uusia

mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tärkeää on myös huomata edunvalvonnan merkitys osana yhteistyötä ja yhdyspintoja.

Hyvinvointialue

Pirkanmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alussa. Yhteistyö on elänyt mukana sekä hyvinvointialueen että kunnan hakiessa rooliaan uudessa tilanteessa. Yhteistyöhön ovat vaikuttaneet myös hyvinvointialueen lukuisat organisaatiomuutokset. Yhteistyössä on edelleen paljon kehitettävää ja se vaatii myös edunvalvonnallista otetta hyvinvointialueen edelleen mukauttaessa toimintaansa.

Pirha on määritellyt 11 yhdyspintaa: perhekeskus, opiskeluhuolto, vammaisten lasten apip ja loma-aikainen hoito, tiedolla johtaminen, TKI, järjestöyhteistyö, varautuminen ja valmiussuunnittelu, työllisyyden tukeminen, kotoutumisen edistäminen, palveluverkko sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hämeenkyrössä on vastuuhenkilö tai -henkilöitä jokaiselle yhdyspinnalle ja yhteistyötä toteutetaan sen vaatimalla tarkkaavaisuudella.

Pirkanmaan laajuinen yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asioissa omaa pitkät perinteet jo sairaanhoitopiirin ajoilta. Vaikka yhteistyö ja yhdyspinta on muuttunut todella paljon hyvinvointialueuudistuksen myötä, on yhteistyötä pystytty tekemään ja kehittämään. Yhteistyötä tehdään tiiviisti varsinkin ehkäisevän päihdetyön ja elintapaohjauksen toteuttamisessa.

Kolmas sektori

Kolmannen sektorin toiminta antaa mahdollisuuksia vaikuttaa, kehittää itseään, edistää itselle tärkeitä aatteita ja toimintaa sekä edistää yhteisöllisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tässä asiakirjassa katsotaan yleistyneen käsityksen mukaan myös seurakuntien kuuluvan kolmanteen sektoriin. Kolmannella sektorilla on tärkeä rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Hämeenkyröön on rekisteröity yhdistysrekisterin mukaan lähes 200 yhdistystä. Tämä ei kuitenkaan anna nykyisellään kuvaa yhdistystoiminnasta, koska useiden yhdistysten toiminta on hiipunut ja toisaalta useat yhdistykset, joiden kotipaikka ei ole Hämeenkyrö, tuottavat palveluita paikallisesti. Kokonaisuutena Hämeenkyrön yhdistystoiminta on monipuolista, saavutettavaa ja vilkasta.

Yhdistysyhteistyötä on kehitetty voimakkaasti valtuustokauden 2021–2025 aikana yhdistysten toiveiden ja tarpeiden perusteella. Talouden tukemiseksi on luotu uusi yhdistysten vuosivastus sekä päivitetty muiden avustusten ehtoja. Tiedottamisen ja osallisuuden parantamiseksi on aloitettu yhdistysfoorumit ja yhdistysten uutiskirje. Yhteistyötä ja yhteistä työtä yhdistysten kanssa on muutenkin aktivoitu uusilla tavoilla. Hämeenkyrön yhdistysten avustamisen kokonaisuudesta on tehty amk-opinnäytetyö: Hämeenkyrön kunnan yhdistysten avustamisen kehittäminen: ”ilman avustusta pitäisi toiminta miettiä uudelleen”. Yhteistyön kehittämistä ja uudistamista on kuitenkin edelleen syytä jatkaa.

Kunnat

Kuntayhteistyö on aina ollut tärkeää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Näin rajallisia resursseja on saatu tehokkaasti käyttöön sekä hyviä käytänteitä laajasti käyttöön. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntayhteistyön merkitys on entisestään korostunut. Yhteistyötä tehdään tiiviisti Pirkanmaan kuntien kesken. Läheisintä yhteistyötä tehdään luonnollisesti kolmostien kuntien kesken. Hyvänä osoituksena on ehkäisevän päihdetyön yhdessä tehtävä työ, osallisuusryhmien yhteistyö sekä aina saatavilla oleva kollegiaalinen tuki.

Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

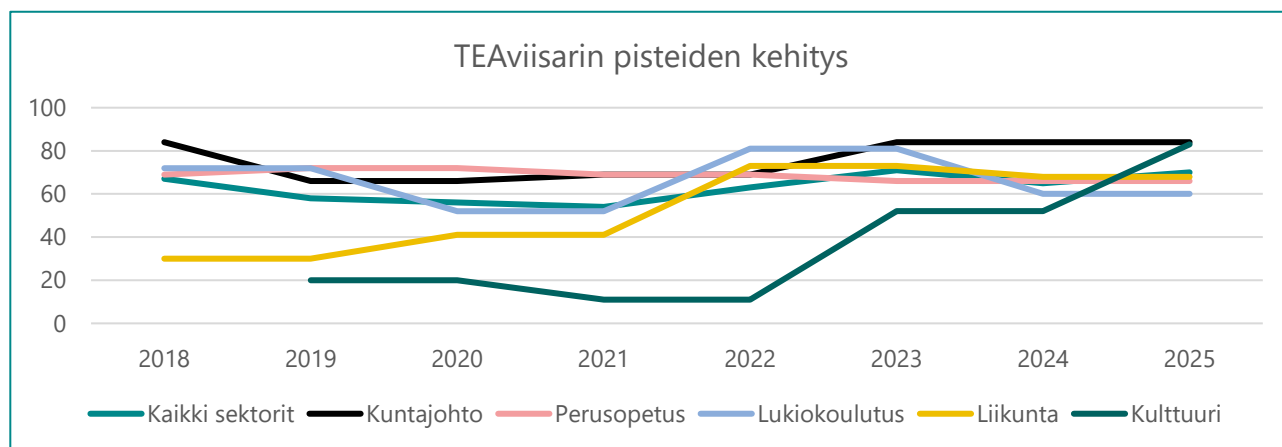
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjataan tiedolla. Hyvinvointityössä hyödynnetään THL:n suositteleman vähimmäistietosisällön lisäksi mm. TEAviisarin, kouluterveyskyselyn ja HYTE-kertoimen tuloksia. Näitä täydennetään muulla indikaattoritiedolla ja Hämeenkyrön

omalla tiedonkeruulla. Vertailutietona indikaattoreissa käytetään Pirkanmaan, koko maan sekä vastaavan kokoisten kuntien tietoja. Ensisijaisesti tuloksia käytetään paikallisten ilmiöiden tunnistamiseen ja hämeenkyröläisten hyvinvoinnin edistämisen toimiin.

Yksittäisen tuloksen, indikaattorin tai yksittäisen vuoden perusteella ei voi muodostaa kuvaa todellisesta hyvinvoinnin tilanteesta. Yksittäisten tulosten sijaan on seurattava useiden indikaattoreiden kehitystä ja täydennettävä tietoa myös muilla tietolähteillä. Laajemmalla otannalla pystytään rakentamaan luotettava ja kokonaisvaltainen kuva hyvinvoinnin tilasta.

TEAvisari

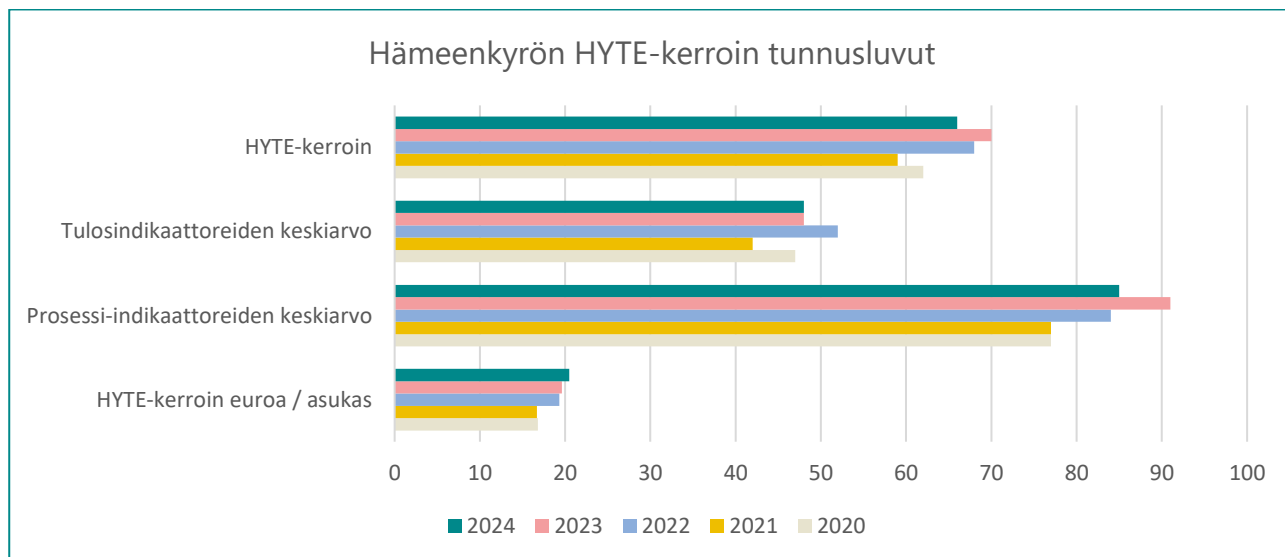
Kunnan terveyden edistämisen aktiivisuutta mitataan THL:n TEAvisari -palvelulla. Se kuvaa kunnan organisaation aktiivisuutta edistää kuntalaisten terveyttä itsearvion mukaan. TEAvisari tarkastelee kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilan seuranta, työhön kohdistettuja resursseja, tiedolla johtamista, indikaattoritiedon seuranta, poikkihallinnollista yhteistyötä sekä johtamista. Hämeenkyrön TEAvisari tulokset ovat hyvällä keskitasolla.

Suurin muutos TEAvisarin pisteissä ovat tulleet kulttuurin (83) ja liikunnan (68) pisteisiin. Valtuustokaudella 2021–2025 tehdyt merkittävät lisäresurssoinnit sekä pitkäjänteinen työ näkyvät positiivisesti pisteissä. Nousevat pisteet kuntajohdon pisteissä (84) osoittavat Hämeenkyrön sitoutumista terveyttä ja hyvinvointia edistävään työhön.

HYTE-kerroin

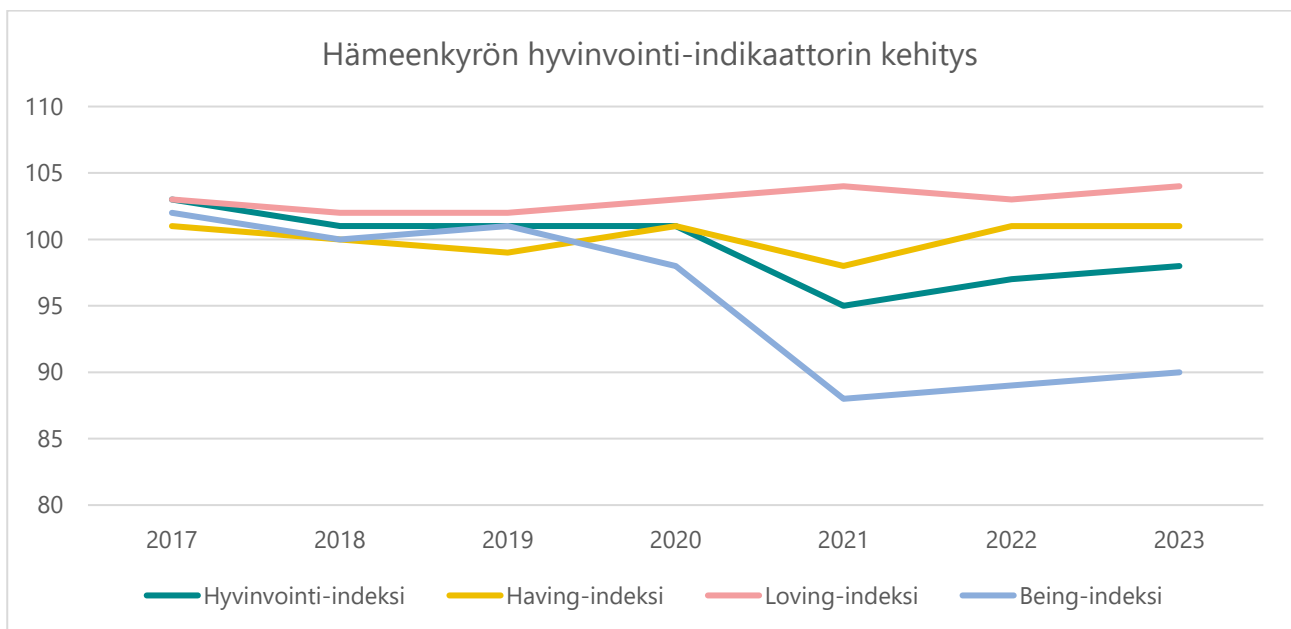
Kunnille vuodesta 2023 alkaen maksettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin määräytyy prosessi- ja tulosindikaattoreiden perusteella. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Indikaattorit skaalataan suhteessa muihin kuntiin ja tapahtuneisiin muutoksiin. HYTE-kertoimen laskenta tapahtuu vahvistetun tiedon perusteella, jolloin tapahtuneet muutokset tulevat kertoimeen kahden vuoden viiveellä. HYTE-kertoimen määrää päivitetään osana valtionosuuslaskentaa.

Hämeenkyrön HYTE-kerroin on ollut aina hyvällä tasolla ja kuulunut Pirkanmaan parhaimmiston. HYTE-kertoimeen on tärkeää kiinnittää huomiota myös jatkossa tulosten skaalautuvuuden vuoksi. Kaikki HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit vertailutietoineen löytyvät liitteestä 1.

Hyvinvointi-indikaattori

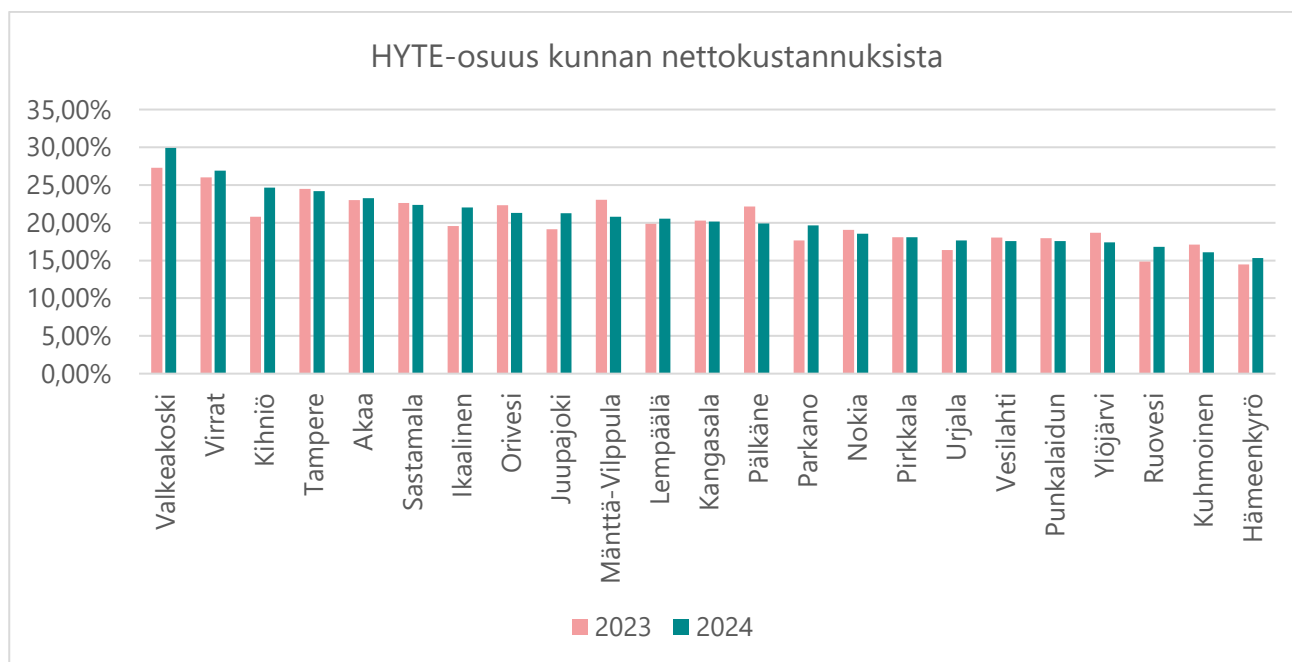
Hyvinvointi-indikaattori on koonti-indikaattori laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseksi. Se kuvaa *tuoreinta käytettävissä olevaa* tietoa hyödyntäen läpileikkausta kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Se koostuu kolmesta osa-alueesta, jotka ovat Having (elintaso), Loving (yhteisyyssuhteet) ja Being (itsensä toteuttaminen). Jokainen osa-alue sisältää muutamia indikaattoreita. Hyvinvointi-indikaattorissa on suhteutettu keskivertovastauksia siten, että keskiarvo saa arvon 100 ja keskivertoa huonommat tulokset alle 100 ja keskivertoa paremmat tulokset suuremman arvon kuin 100.

Hämeenkyrön hyvinvointi-indikaattori on valtakunnallisesti keskitasolla, mutta verrattaessa Pirkanmaan kuntiin on tulos yksi Pirkanmaan alhaisimmista. Hämeenkyrössä varsinkin Being-indeksi on laskenut. Lähes kaikissa Pirkanmaan kunnissa hyvinvointi-indikaattori on noussut tarkastelujakson aikana, kun se Hämeenkyrössä on laskenut hiukan. Hämeenkyrön jyrkkä lasku Being-indeksissä erottuu myös poikkeuksellisesti. Being-indeksi koostuu pitkäaikaistyöttömien osuudesta työvoimassa, kirjaston lainausmäärästä ja äänestysaktiivisuudesta.

Terveysten ja hyvinvoinnin edistämisen kustannukset

Valtiokonttorin ylläpitämän tutkiahallintoa.fi -palvelun HYTE-raportti tarkastelee kuntien talousraportoinnista eriteltyjä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvien palveluiden ja tilien yhdistelmiä, niistä aiheutuneita kustannuksia ja niistä saatuja tuottoja. Sen tavoitteena on kuvata kuntien HYTE-kustannuksia vertailukelpoisena tietona. Koska tieto perustuu kuntien itsenäiseen kirjanpitoon ja raportointiin ei täyttä vertailtavuutta voida kuitenkaan taata.

HYTE-kulujen osuus Hämeenkyrön kokonaistaloudesta on ollut aina alhainen. Vuoden 2024 merkittävät lisäresurssoinnit kuten toinen liikunnanohjaaja ja yhdistysten vuosiavustus nostavat vuoden 2024 HYTE-osuutta hieman. Saatavilla olevan tiedon mukaan Hämeenkyrön panostukset hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ovat Pirkanmaan pienimmät ja valtakunnallisestikin verraten vaatimattomat.

Muutokset hyvinvoinnissa

Laajassa hyvinvointikertomuksessa tarkastellaan väestön hyvinvoinnin tilanteen kehitystä valtuustokauden 2021–2025 aikana. Raportille on nostettu paikallisia ilmiöitä sekä niihin vaikuttavia indikaattoreita painottaen laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteitä. Laajennetut indikaattoripaketit hyte-kertoimen (liite 1) laskennan osalta sekä vähimmäistietoasetuksen (liite 2) mukaiset indikaattorit ovat kertomuksen liitteinä.

Laajan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteet tulevat Pirkanmaan alueellisesta laajasta hyvinvointikertomuksesta. Painopisteet ovat elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, osallisuus ja vaikuttaminen, turvallinen elinympäristö sekä vaikuttavat palvelut. Jokaiseen painopisteeseen on asetettu tavoitteita alueellinen laaja hyvinvointikertomus pohjana sekä huomioitu Hämeenkyrön omat indikaattoritiedon osoittamat kehittämisen kohteet. Jokaiseen tavoitteeseen on laadittu suunnitelma toimenpanoon sekä arviointi.

Hyvinvointiohjelma 2021–2025 (s. 39) mukaisia tavoitteita pystyttiin edistämään hyvin ja suurin osa niistä toteutui suunnitellusti tai toimintaympäristön muutosten mukaisesti osittain. Yhteensä 64 tavoitteesta toteutui suunnitellusti 48, osittain 10 ja 6 ei lainkaan. Joitain tavoitteita myös tarkennettiin ja kehitettiin huomattavasti alkuperäisiä tavoitteita laajemmalle osana vuosittaista raportointia.

Hämeenkyrön väestö

Hämeenkyrön väkiluku on vakiintunut hieman yli 10 000 asukkaaseen. Myös ennusteiden mukaan se tulee säilymään melko vakaana. Väestön ikärakenne kuitenkin on muuttunut ja tulee edelleen muuttumaan. Väestön ikärakenteessa nuorten ikäluokkien osuus vähenee ja vanhempien kasvaa.

	2010	2015	2020	2024	Ennuste 2030	Ennuste 2040
0 - 6-vuotiaat	860	873	743	628	573	598
7 - 15-vuotiaat	1 185	1 181	1 124	1 171	971	841
16 - 24-vuotiaat	944	874	802	810	829	654
25 - 64-vuotiaat	5 537	5 448	5 148	5 076	4 856	4 988
65 - 74-vuotiaat	1 003	1 275	1 431	1 402	1 423	1 329
75 - 84-vuotiaat	707	710	773	943	1 150	1 190
yli 85 vuotiaat	253	306	323	318	399	649
Väestö 31.12.	10 489	10 667	10 344	10 348	10 201	10 249

Väestön ikärakenteen muuttuessa myös kuntalaisten tarpeet muuttuvat. Väestön ikääntymässä esteettömyys ja saavutettavuus on tärkeää ottaa entistä enemmän huomioon. Vastavasti nuorten ikäluokkien vähentyessä on niiden palveluita pystyttävä tarkastelemaan kriittisesti, mutta samalla huomioimaan valtakunnallisestikin kasvava väestön psyykinen pahoinvointi ja palvelutarpeet.

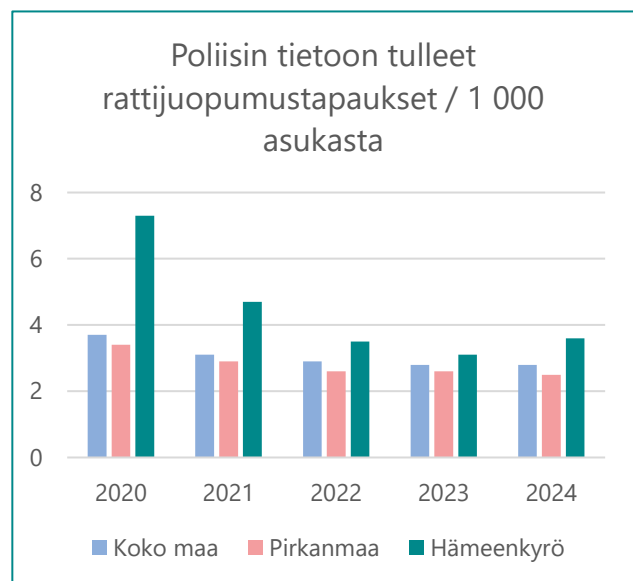
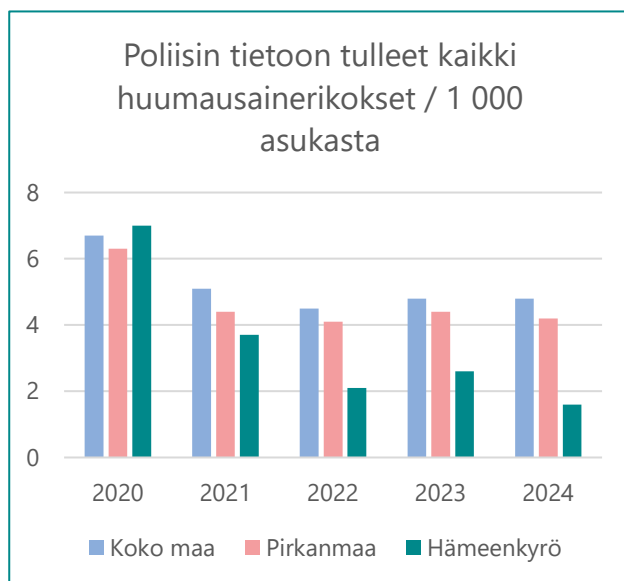
Kaikki ikäryhmät

Osa kunnan ilmiöistä ja tehdyistä toimenpiteistä ei kohdennu rajattuun ryhmään, vaan koko väestöön. Hämeenkyrössä läpileikkaavina ilmiöinä voidaan nähdä päihteet, liikkumattomuus ja elintavat. Tärkeä osa hyvinvointityötä on myös osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen. Valtaosa kunnan toimenpiteistä ei ole kohdennettavissa täysin ikäryhmiin, vaan ne edistävät kaikkien kuntalaisten hyvinvointia.

Hämeenkyrössä tehtiin valtuustokauden 2021–2025 aikana lukuisia merkittäviä kaikkiin ikäryhmiin kohdistuvia suunnitelmia, toimia ja päätöksiä. Suunnitelmatasolla uusi kuntastrategia Vakaa ja verraton sekä sen mukaisesti rakennetut kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohjelma, ilmasto-ohjelma, elinkeino-ohjelma ja kulttuurisuunnitelma suuntaavat käytettävissä olevia resursseja strategian mukaisesti. Paikallisen rakentamisen ja hyvinvoinnin mahdollistajana toimivaa kaavoitusta päivitettiin monelta osin, mm. Sasi-Mahnala-Laitila-Metsä-

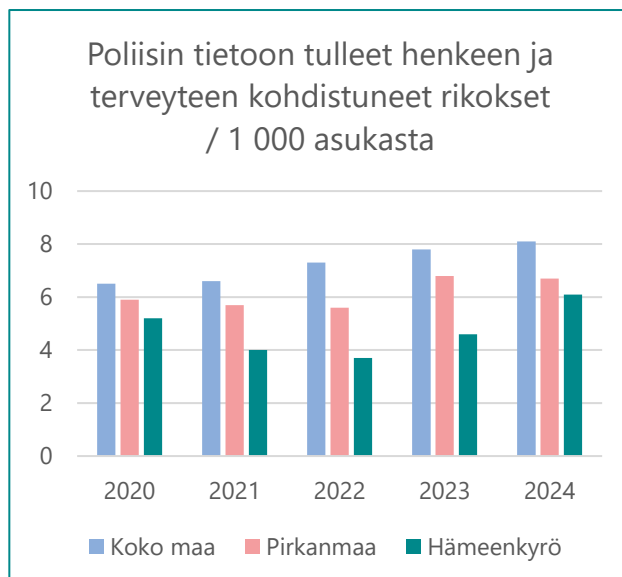
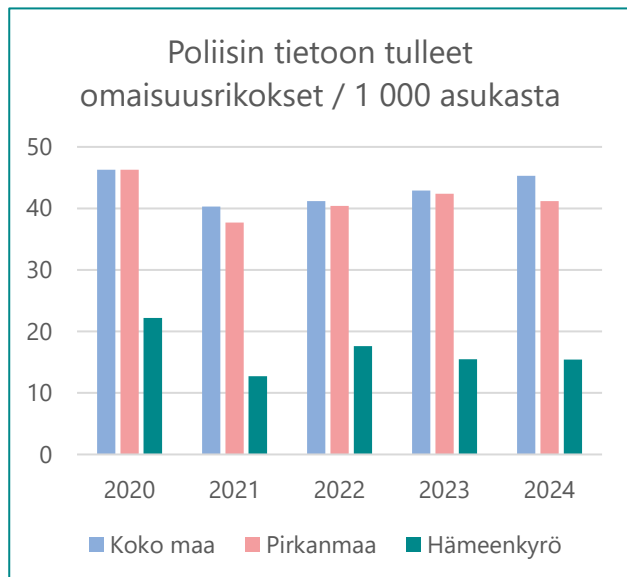
kulma osayleiskaava ja Neidonniityn asemakaava edistyivät valtuustokauden aikana. Rakentamista painotettiin uusiin liikuntapaikkoihin sekä muiden rakennusten kunnossapitoon. Näkyvä uudistus oli Kyröskosken liikunta-alueen eli Paavo Yrjölän urheilupuiston kokonaisuus, joka sisältää mm. ulkokuntosalin, skeittiparkin ja uuden huoltorakennuksen liikuntapaikkojen ylläpitoon. Mainittavia hyvinvointia edistäviä rakennuskohteita olivat myös mm. monitoimikeskus Sillan piha, lukuisat ilmastointiremontit ja Hämeenkyröväylän rakentaminen.

Yleiseen turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat merkittävästi ympäristössä tehdyt rikokset. Poliisin tietoon tullee rikosmääriin vaikuttavat varsinaisten rikosten lisäksi poliisin resursit ja toiminnan painopisteet. Valtuustokauden 2021–2025 aikana voidaan kuitenkin huomata Hämeenkyrön rikosmäärien väheneminen. Voimakkain lasku on rattijuopumuksissa (3,6 / 1 000 asukasta) ja huumausainerikoksissa (1,6 / 1 000 asukasta).

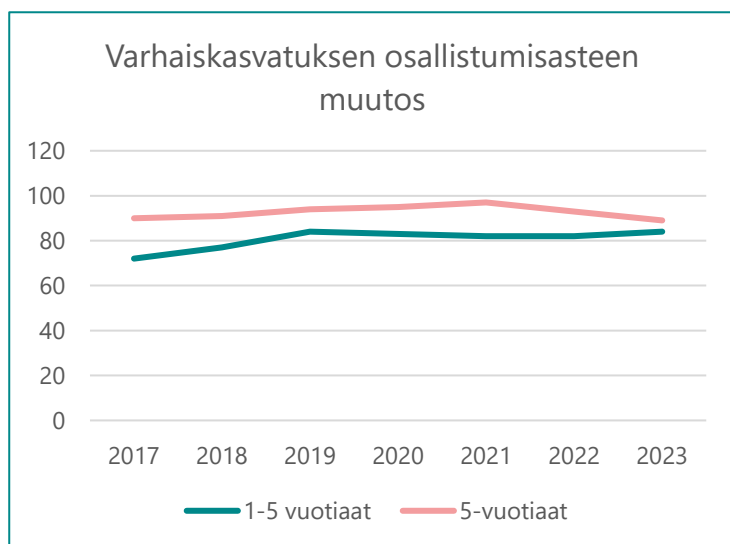
Omaisuusrikosten (15,4 / 1 000 asukasta) määrä on pysynyt todella matalana. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (6,1 / 1 000 asukasta) ovat kuitenkin lisääntyneet. Vuoden 2025 aikana on Hämeenkyrössä ollut useita uutiskynnyksen ylittäneitä rikoksia. Vaikka kokonaismäärää ei vielä voida arvioida kuluvalta vuodelta voidaan todeta rikosten raaistuneen vuoden 2025 aikana. Tilastojen mukaan Hämeenkyrö on melko turvallinen ja rikokset

ovat harvinaisempia kuin Pirkanmaalla tai valtakunnallisesti keskimäärin. Myös hyvinvointikyselyn perusteella Hämeenkyrö koetaan turvalliseksi.

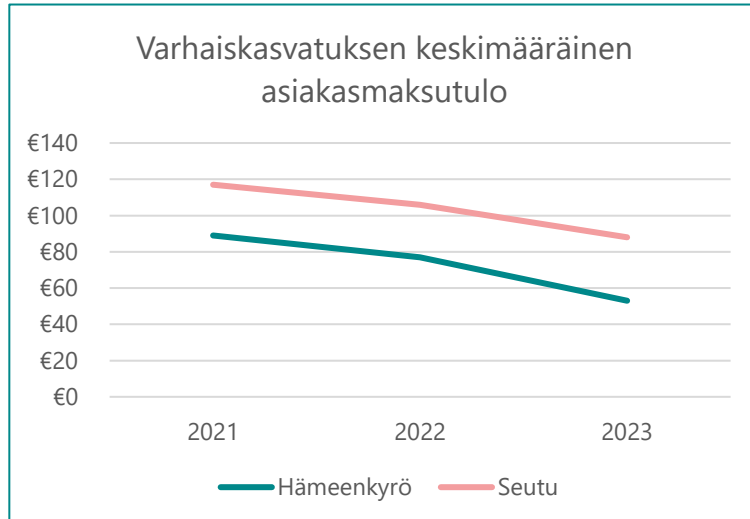
Varhaiskasvatusikäiset

Varhaiskasvatusikäisillä tarkoitetaan tässä asiakirjassa alle 7-vuotiaita lapsia, jotka eivät osallistu vielä perusopetukseen. Kuten väestötaulukosta luvussa Hämeenkyrön väestö voidaan

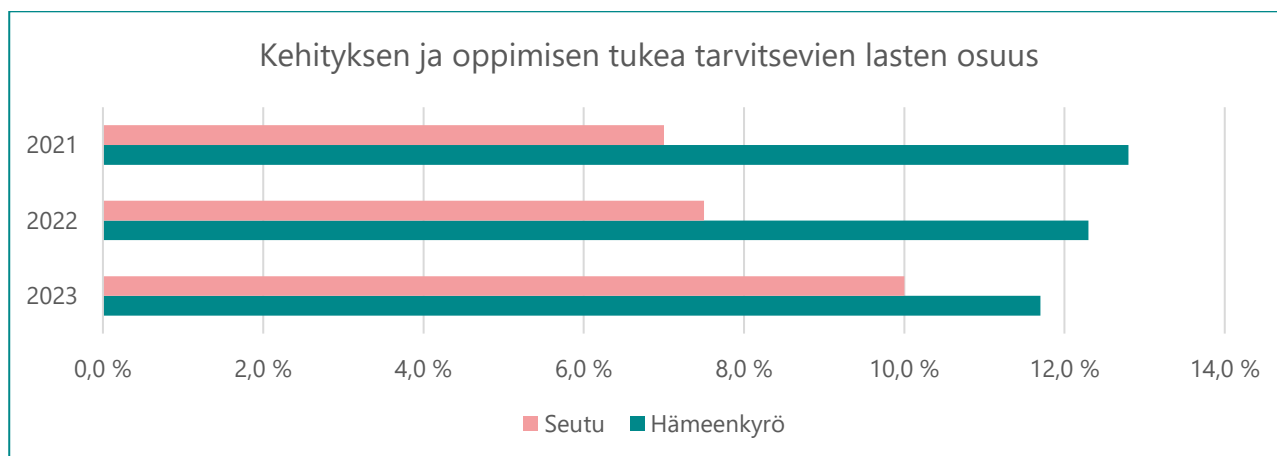

huomata, on 0–6-vuotiaiden lasten määrä Hämeenkyrössä vähentynyt valtuustokauden 2021–2025 aikana yli sadalla lapsella. Lasten määrä on laskenut niin paljon, että varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousu ei enää täysin kompensoi muutosta palveluissa. Palveluita on jo sopeutettu aloittavien ryhmien osalta.

Seutuvertailun mukaan Hämeenkyrön keskimääräinen asiakasmaksutulo kuukaudessa on seutua selvästi alhaisempi. Kunnan asiakasmaksutuloon vaikuttavat huoltajien tulot. Asiakasmaksutulo on yleisesti laskenut lainsäädännöllisten muutosten myötä.

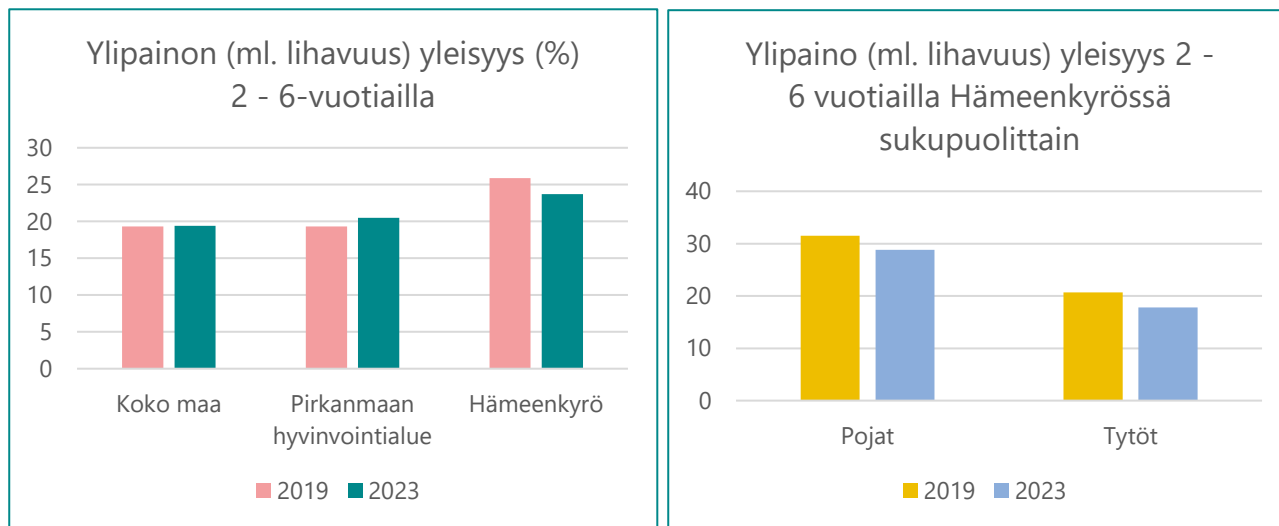

Hämeenkyrössä kehityksen ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten osuus varhaiskasvatuksessa on seutuvertailun mukaan selvästi korkeampi kuin seudulla keskimäärin. Vaikka Hämeenkyrössä tukea tarvitsevien lasten määrä on laskussa ja seudulla kasvamassa on tuen tarve edelleen Hämeenkyrössä yleisempää. Hämeenkyrössä varhaiskasvatuksen toimintaa on suunnitelmallisesti kehitetty paremmin erilaiset lapset ja kehitysvaiheet huomioivaksi.

FinLapset tiedonkeruun mukaan Hämeenkyrössä ylipainoisten ja lihaviin 2–6-vuotiaiden lasten määrä on laskusuuntainen. Vaikka poikien ylipaino on edelleen huomattavasti yleisempää ovat tulokset samansuuntaiset sekä pojilla että tytöillä. Lihaviin (6,3 %) ja ylipainoisten (23,7 %) osuus Hämeenkyrössä on kuitenkin edelleen korkeampi kuin Pirkanmaalla (4,4 % ja 20,5 %). Koska FinLapset-tilastoista puuttuvat Hämeenkyrön tiedot useilta vuosilta on pit-

källe menevien johtopäätösten tekeminen mahdotonta. Tiedonkeruun perusteella Hämeenkyrössä tehtävä työ lasten ruokailutottumusten ja liikumisaktiivisuuden eteen ovat toimivia. Pitkäjänteistä työtä onkin tärkeää jatkaa tulevalla valtuustokaudella.

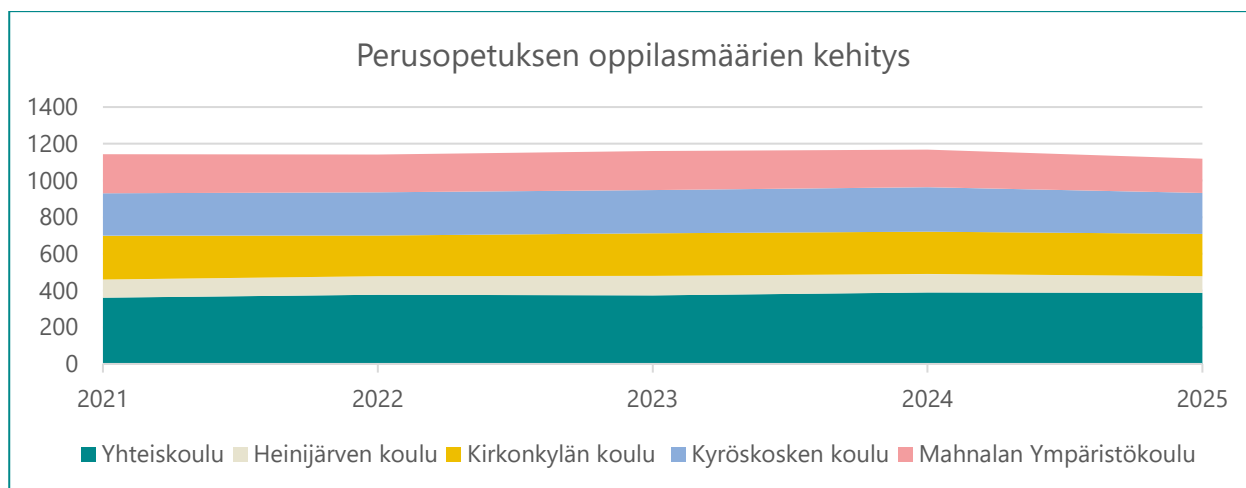

Väestön kasvava polarisaatio ja pahoinvoinnin lisääntyminen näkyvät myös varhaiskasvatuksessa. Valtuustokauden 2021–2025 aikana varhaiskasvatuksessa merkittävimmät toimenpiteet liittyivät tunnetaitojen parantamiseen, liikunta-aktiivisuuden lisäämiseen ja ruokailutottumusten huomioimiseen. Merkittävimmät konkreettiset toimet olivat positiivisen pedagogiikan käyttöönotto, makuraatitoiminnan käyttöönotto sekä hankkeet liikunnan ja digiosaimisen tukemiseksi.

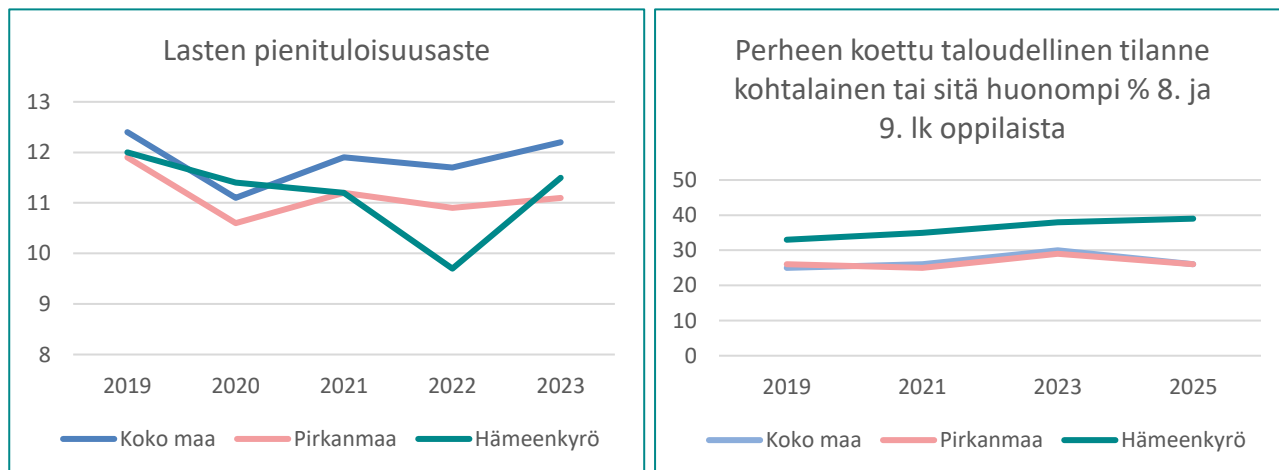
Perusopetusikäiset

Perusopetusikäisillä tarkoitetaan tässä raporissa 7–16-vuotiaita nuoria, jotka osallistuvat perusopetukseen. Merkittävä osa perusopetusikäisten indikaattoritiedosta on peräisin kouluterveyskyselystä. Kouluterveyskyselyn tuloksista tässä raportissa käsitellään paikallisesti merkittäviä ilmiöitä sekä niitä ilmiöitä, joiden eteen on työskennelty valtuustokaudella 2021–2025. Asian selkiyttämiseksi ilmiöitä nostetaan esiin yksittäisten indikaattoreiden kautta, mutta niiden taustalla on myös muita samansuuntaisia tietoja, vaikka niitä ei erikseen raportilla esitetä.

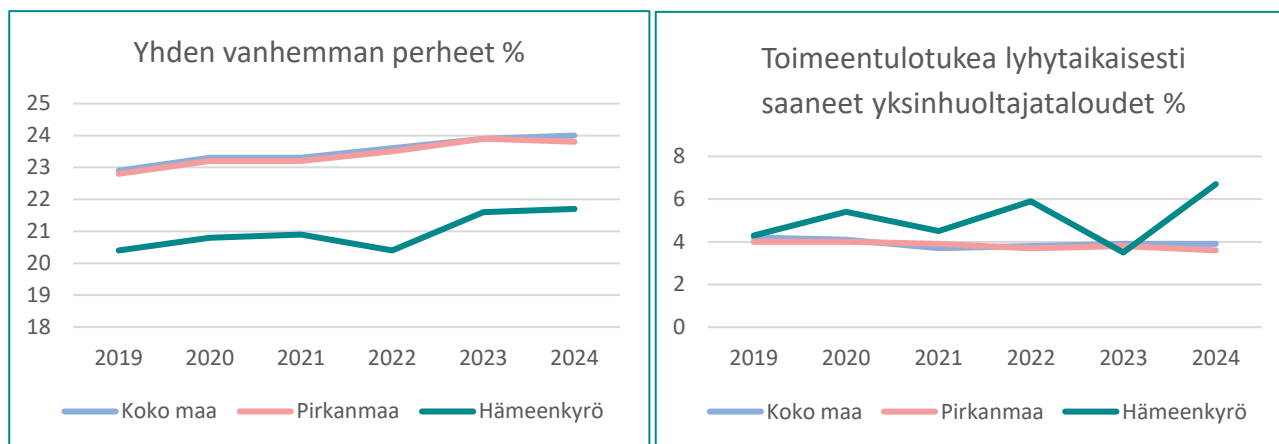
Kuten väestötaulukosta luvussa "Hämeenkyrön väestö" voidaan huomata, on 7–15-vuotiaiden lasten määrä Hämeenkyrössä pysynyt vakaana valtuustokauden 2021–2025 aikana. Oppilasmäärien rajumpi väheneminen, joka näkyy jo varhaiskasvatuksessa, on siis vasta alkamassa.

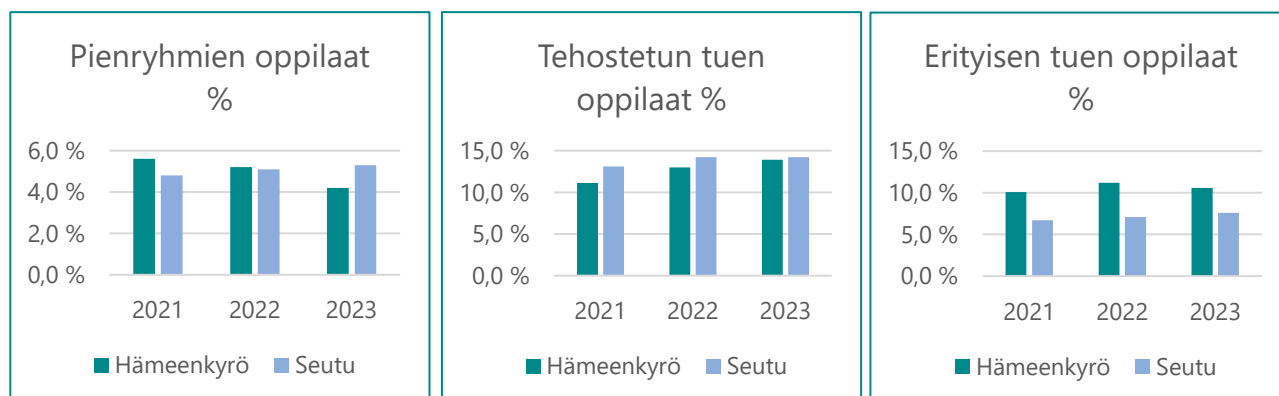
Vaikka Hämeenkyrön tuloerot ovat verraten pienet, näkyvät talouden taantuma ja kasvavat tuloerot myös Hämeenkyrössä kasvavana pienituloisten lapsiperheiden osuutena (11,5 %). Talouden tiukkuus tulee esiin myös kouluterveyskyselyn 2025 tuloksissa. Kouluterveyskyselyn mukaan 39 % Hämeenkyrön yläkoululaisista kokee perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi, kun Pirkanmaalla ja valtakunnallisesti määrä on 26 %. Taloudellinen tilanne vaikuttaa myös harrastamiseen ja Hämeenkyrön yläkoululaisista 36 % kokee kiinnostavan harrastuksen liian kalliiksi.

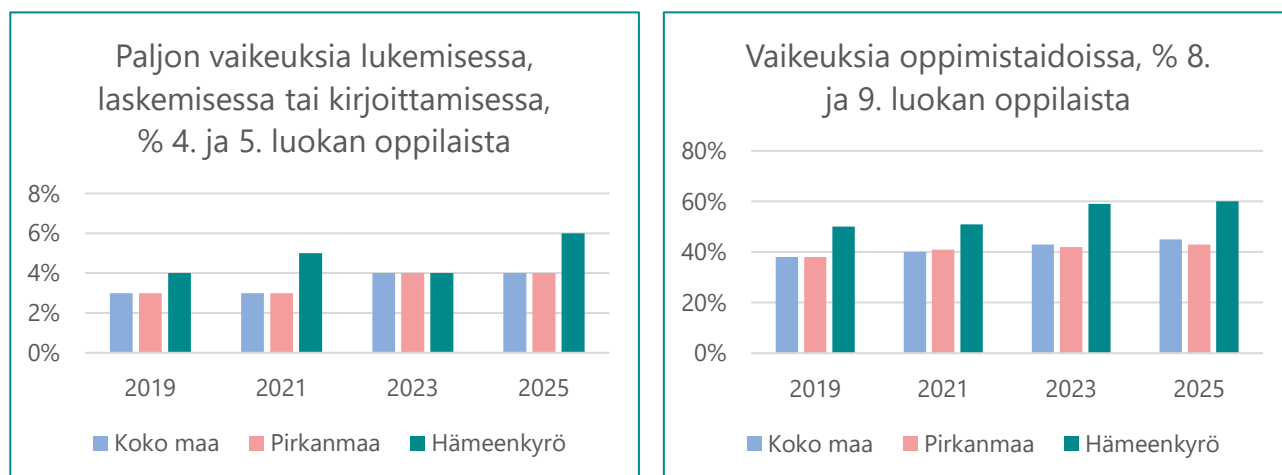
Hämeenkyrössä yhden vanhemman perheiden osuus (21,7 %) on noin kaksi prosenttia alhaisempi kuin valtakunnallisesti, mutta vastaavasti niiden taloudellinen tilanne on suhdanteille herkempi. Varsinkin toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden yksinhuoltajatalouksien osuus toimeentulotukea saaneista (6,7 %) on verraten (Pirkanmaa 3,2 %) korkea.

Hämeenkyrössä on seutuvertailun mukaan keskimäärin suunnilleen saman verran pienryhmän ja tehostetun tuen oppilaita kuin seudulla keskimäärin. Pienryhmässä opiskelevien oppilaiden määrä on inklusio-ajattelun mukaisesti ollut edelleen laskeva. Tehostetun tuen oppilaiden määrä on vastaavasti ollut nouseva. Tuen asioissa seutuvertailussa erottuva on Hämeenkyrön korkea erityisen tuen oppilaiden määrä. Korkea erityisen tuen oppilaiden määrä näkyy arjessa mm. ohjaajien määrässä. Korkea tuen oppilaiden määrä näkyy koulujen arjessa ajoittaisena levottomuutena sekä aikuisten huomion keskittymisenä pieneen osaan oppilaita. Syyslukukaudella 2025 voimaan tullut oppimisen tuen uudistu muuttaa tuen luokittelua sekä luokkien käytännön järjestelyitä. Tuen uudistuksen vaikutuksia seurataan Hämeenkyrössä tarkasti.

Kouluterveyskyselyn mukaan Hämeenkyrössä on perusopetuksessa verrattain korkea määrä oppimisen haasteita kokevia oppilaita. Alakoulussa koetut haasteet ovat harvinaisia (6 % oppilaista), mutta tulokset eroavat alueellisista tuloksista (4 %). Yläkoulussa haasteet ovat yleisempiä (60 % oppilaista) ja ero alueellisiin tuloksiin (~45 %) säilyy selkeänä.

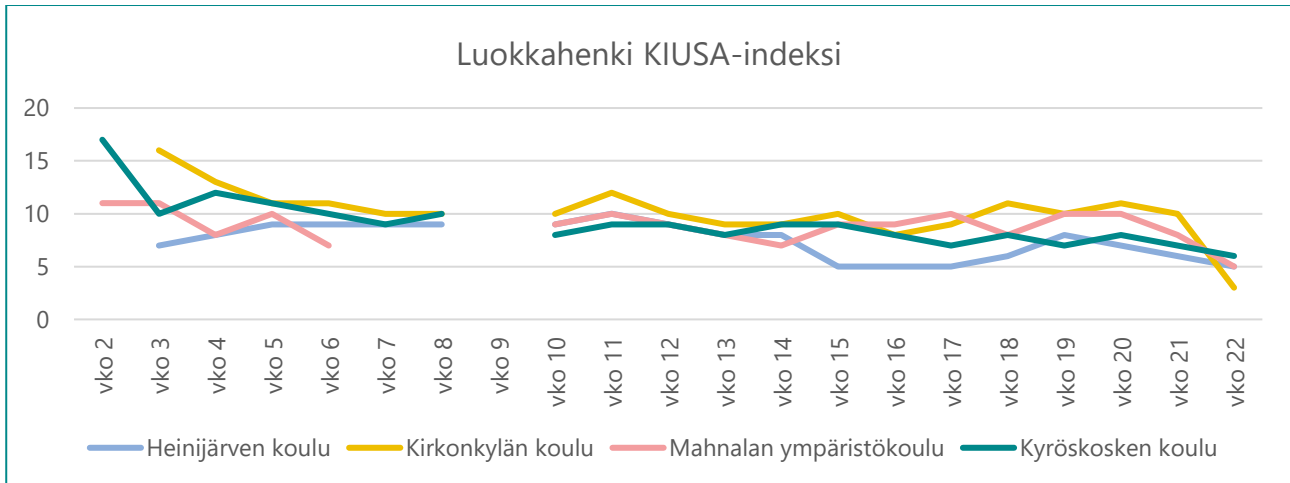

Indikaattoreiden mukaan Hämeenkyrössä on suhteellisesti enemmän tukea tarvitsevia oppilaita sekä oppimisen haasteita. Valtuustokauden 2021–2025 aikana tämä on huomioitu henkilöresursseissa, henkilön koulutuksessa ja arjen järjestelyissä. Hämeenkyrön perusopetukseen koulutettiin myös merkittävä määrä neuropsykiatrisia valmentajia. Tavoitteena on toteuttaa lapsen etua sekä taata koulujen henkilöstölle turvalliset työskentelyolosuhteet.

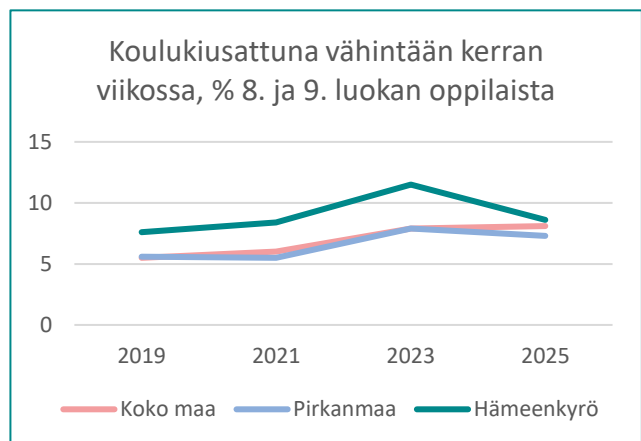
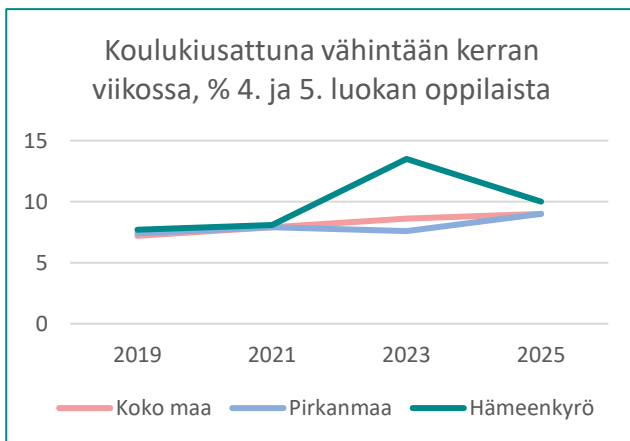
Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan kiusaaminen oli noussut Hämeenkyrössä ongelmaksi. Haaste oli tietenkin huomattu myös arjessa. Kiusaamiseen puuttumiseen tehtiin ja tehdään edelleen paljon koulu- ja luokkakohtaisia toimia. Koko kuntaa koskevinä toimina aloitettiin positiivisen pedagogiikan jalkauttaminen käytäntöön kunnan yhtenäisenä kiusaamiseen puuttumisen mallina sekä otettiin kevätlukukaudeksi 2025 käyttöön Luokkahengen Kiusa-palvelu.

Kiusaamisen seurannan, puheeksi ottamisen ja puuttumisen tueksi Luokka-hengen Kiusa-palvelu oli käytössä kaikilla alakouluilla kevätlukukauden 2025. Palvelua myös pilotoitiin syksyllä 2024 yläkoulun seitsemännellä luokalla. Kiusa-palvelu koostaa kiusaamisesta indeksin,

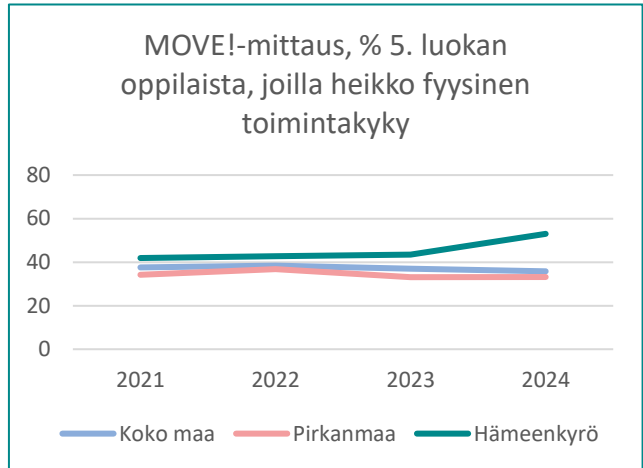
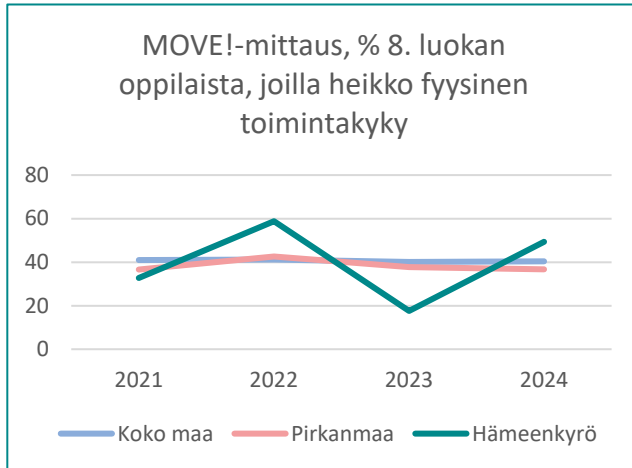
jolla kiusaamisen kokonaisuuden muutosta on helppo seurata. Kuten alla olevasta kaaviosta huomataan, indeksissä on viikoittaista vaihtelua, mutta kiusaamisen suunta on laskeva. Vaikka samaan taulukossa ovat kaikki koulut on huomattava, että koulujen vertaaminen suoraan indeksillä ei yksilöllisten kiusaamis- ja tunnekokemusten ja pienten oppilasmäärien vuoksi ole täysin relevanttia.

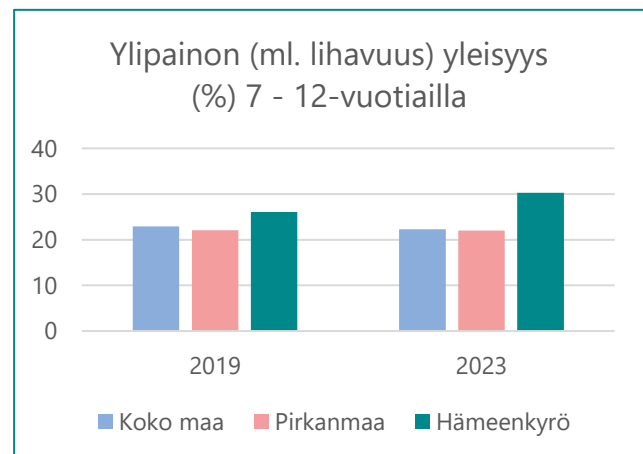
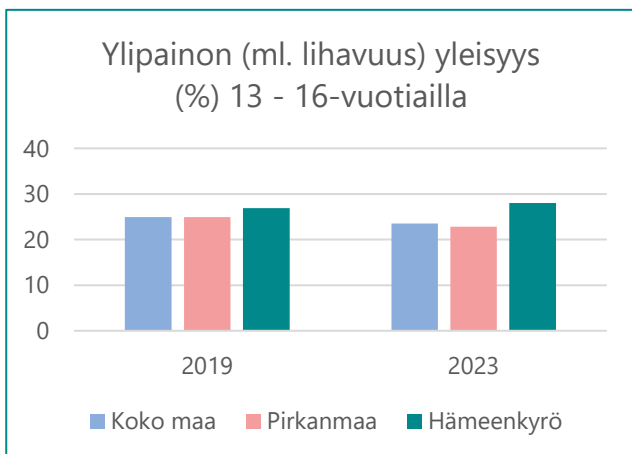
Panostaminen kiusaamisen ehkäisyyn näkyy myös kouluterveyskyselyssä 2025, jossa mm. viikoittaisen kiusaamisen määrä on saatu kääntymään laskuun. Alakouluilla laskua on 3,5 % ja yläkoululla 2,9 %. Tuloksissa tärkeää on kuitenkin kiusaamisen kasvun taittaminen laskevaan suuntaan. Kiusaamisen tilastot ovat vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan valtakunnallisesti ja alueellisesti keskimääräisellä tasolla. Valtakunnallisesti ja myös paikallisesti nouseva väkivallan muoto on seksuaalinen väkivalta sekä misogynia.

Move! -mittausten mukaan osuus viides- (53 %) ja kahdeksasluokkalaisista (49,3 %), joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on edelleen korkea ja kasvusuuntainen. Move-tulosten kirjaukset ovat useilta vuosilta varsinkin yläkoululta puutteelliset, joten yksittäisten vuosien tarkastelu ei ole järkevää. Kokonaisuutena tulosten suunta on kuitenkin nouseva.

Heikko fyysinen toimintakyky näkyy osittain FinLapsen tiedonkeruun tuloksista. Niiden mukaan sekä 7–12-vuotiaiden (+ 4,2 %) että 13-16-vuotiaiden (+ 1,1 %) ylipainoisten osuus Hämeenkyrössä on kasvanut. Kun valtakunnallinen alueellinen trendi on vastaavasti laskeva.

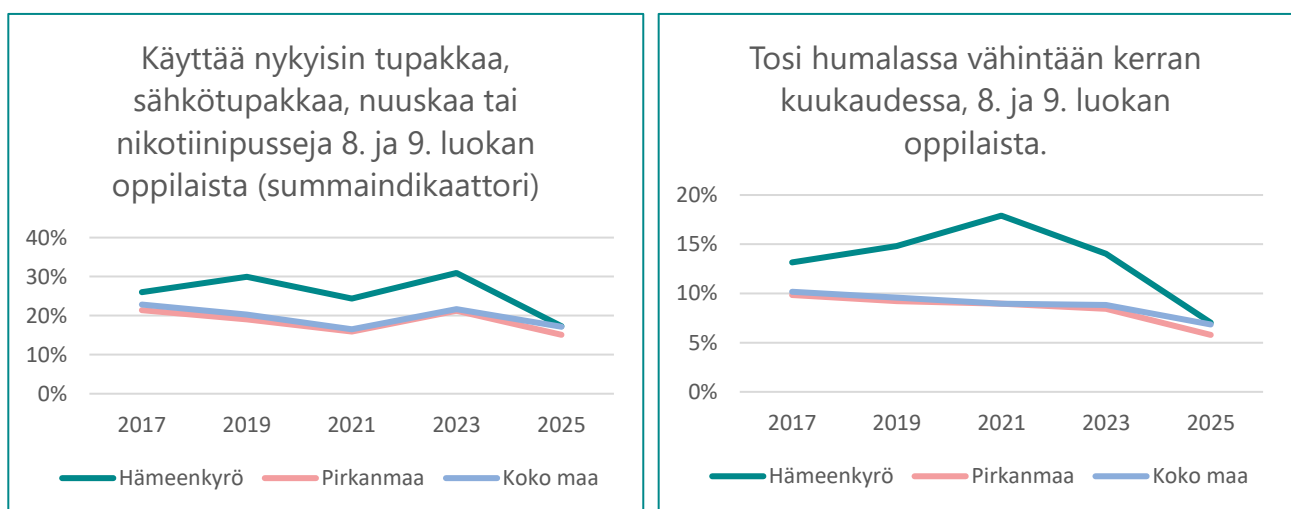

Move! ja FinLapset tulosten analysointia haastavat puuttuvat mittaustulokset ja ikäkausivaihtelut. Pidemmän ajan trendi on kuitenkin molemmissa negatiivinen. Puhti-raportin mukaan

seuraharrastaminen on Hämeenkyrössä hyvällä tasolla ja yläkoululaisilla Pirkanmaalaisittain todella korkea. Tuloksista on tulkittavissa väestön polarisaatiota liikkumisen tottumuksissa.

Perusopetuksen oppilaiden päihteiden käyttö on kouluterveyskyselyn mukaan Hämeenkyrössä ollut verrattain runsasta vuodesta 2019 lähtien. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä tulokset olivat kokonaisuutena Pirkanmaan huolestuttavimmat. Työtä varsinkin nuorten päihteiden käytön vähentämiseksi on tehty pitkäjänteisesti ja valtuustokaudella 2021–2025 merkittävimmät muutokset olivat Omin jaloin menetelmä sekä usean vuoden tauon jälkeen toteutettu Valintojen talo. Myös ehkäisevän päihdetyön yhteistyörakenteen uudistuivat hyvinvointialueuudistuksen myötä. Uudistuksesta huolimatta ehkäisevän päihdetyön osalta yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueen välillä on ollut toimivaa, ja tuoreimpana osoituksena siitä on Pakka-toimintamallin käyttöönotto koko Pirkanmaalla.

Kouluterveyskyselyn mukaan peruskoululaisten tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö sekä säännöllinen alkoholin käyttö ovat taittuneet laskuun. Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisista 17 % käytti tupakka- tai nikotiinituotteita säännöllisesti sekä 7 % joi itsenä tosihumalaan vähintään kerran kuukaudessa. Molemmat tulokset ovat valtakunnallisesti ja alueellisesti keskimääräisiä.

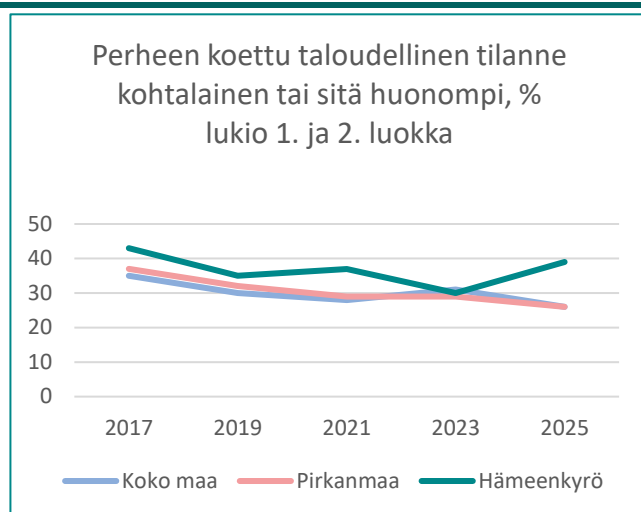
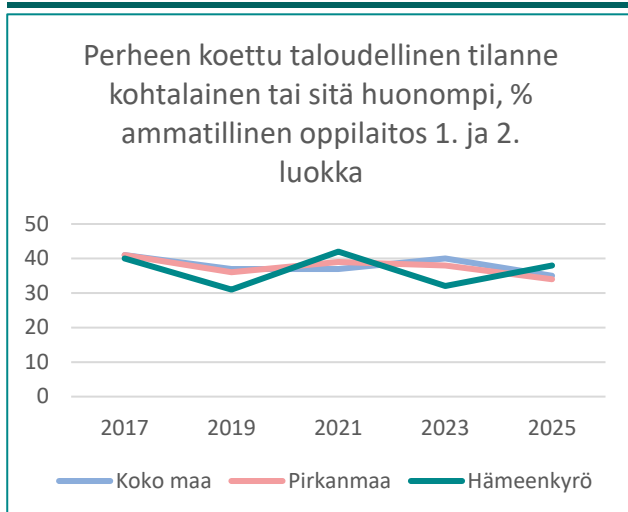
Nikotiini- ja tupakkatuotteista yleisin on nikotiinipussit, joiden käyttö on myös valtakunnallisen trendin mukaan ollut kasvavaa. Päihteiden käytössä yläkoululaisilla ei ole merkittäviä sukupuolittaisia eroja.

Valtuustokaudella 2021–2025 merkittävimmät toimenpiteet olivat oppilaiden nepsy-haasteiden huomiointi, kiusaamiseen ja päihdetilanteeseen puuttuminen sekä liikunta-aktiivisuuden lisääminen. Käytännön näkyviä toimenpiteitä olivat mm. positiivisen pedagogiikan käyttöön ottaminen alakouluilla, elämäntaitotuntien toteuttaminen ja vapaa-aikapalveluiden hankkeiden sekä vakinaisen henkilöstön lisäykset liikunta ja nuorisopalveluihin.

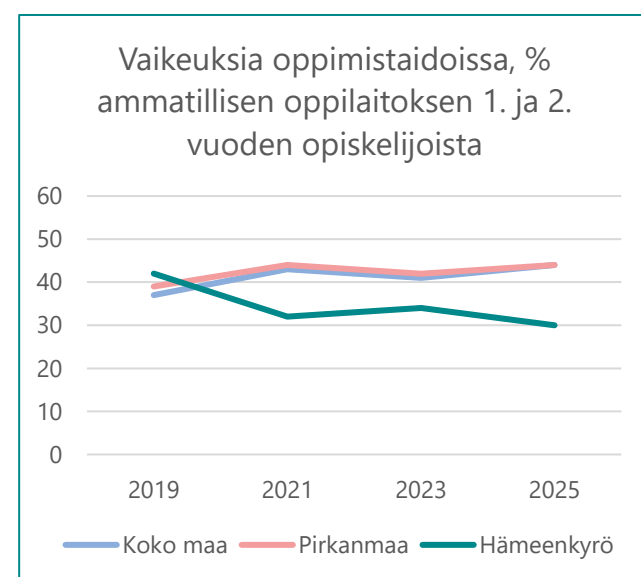
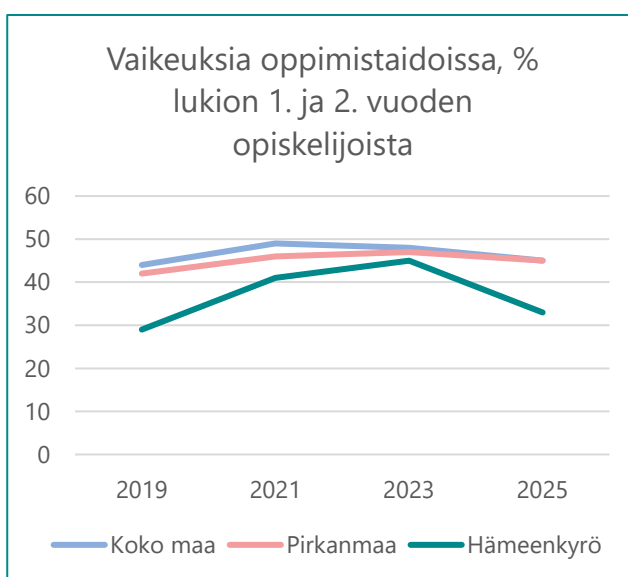
Nuoret aikuiset

Nuorilla aikuisilla tarkoitetaan tässä raportissa 16–24-vuotiaita. Kuten väestötaulukosta luvussa ”Hämeenkyrön väestö” voidaan huomata, on 16–24-vuotiaiden määrä Hämeenkyrössä pysynyt vakaana valtuustokauden 2021–2025 aikana. Määrä tulee ennusteiden mukaan myös säilymään vakaana, kunnes kääntyy laskuun 2040 luvulle tultaessa.

Oppivelvollisuusikä nousi vuonna 2021 ja nykyisin nuori on oppivelvollinen, kunnes täyttää 18. Oppivelvollisuusiän nostolla tavoitellaan osaamistason nostoa ja parempaa koulutuksellista yhdenvertaisuutta. Oppivelvollisuusiän myötä toisen asteen opinnot muuttuivat pääsääntöisesti maksuttomiksi. Muutos ei ole näkynyt kouluterveyskyselyn mukaisessa taloudellisen tilanteen kokemuksessa. Hämeenkyrön toisen asteen opiskelijoiden koettu taloudellinen tilanne on mukaillut alueellisia muutoksia, mutta viimeisimmässä 2025 tiedonkeruussa Hämeenkyrön tulokset ovat kääntyneet huonompaan suuntaan. Vuoden 2025 tiedonkeruun perustella Hämeenkyrön toisen asteen opiskelijoista lähes 40 % kokee perheensä taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi. Puhti-raportin mukaan maksuhäiriömerkinnät nuorilla aikuisilla ovat Hämeenkyrössä yleisempiä kuin Pirkanmaalla keskimäärin.

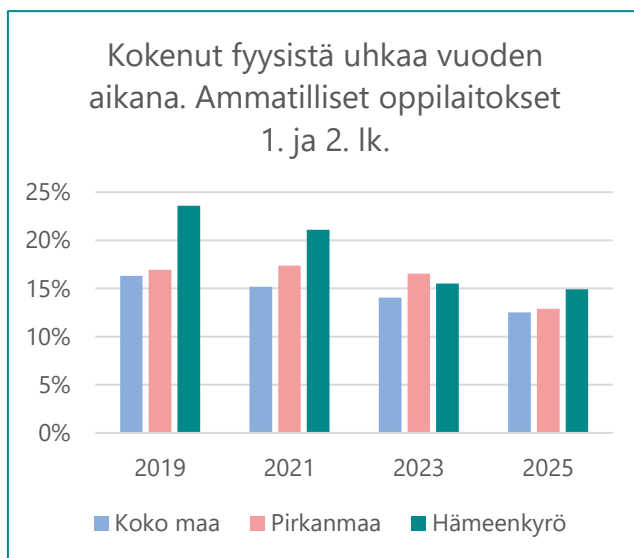
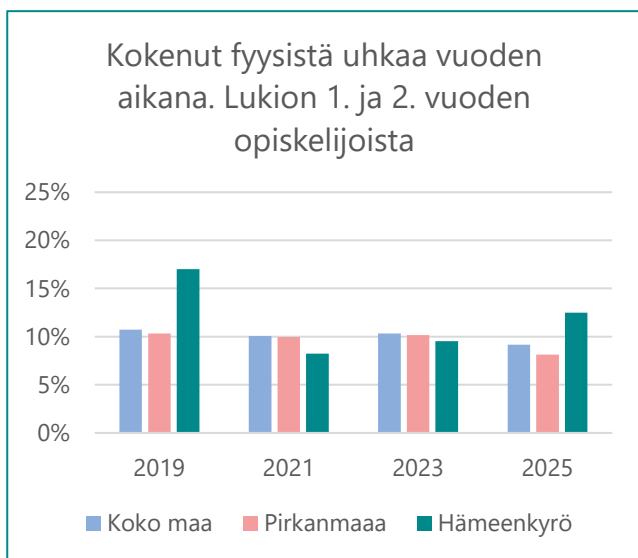

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen korkeat tuen määrät ja haasteet opiskelussa eivät erotu Hämeenkyrön toisen asteen opinnoissa. Sekä lukiossa (33 %) että ammatillisissa oppilaitoksissa (30 %) vaikeudet oppimistaidoissa ovat verraten harvinaisempia kuin Pirkanmaalla (~44 %) tai koko maassa (~44 %).

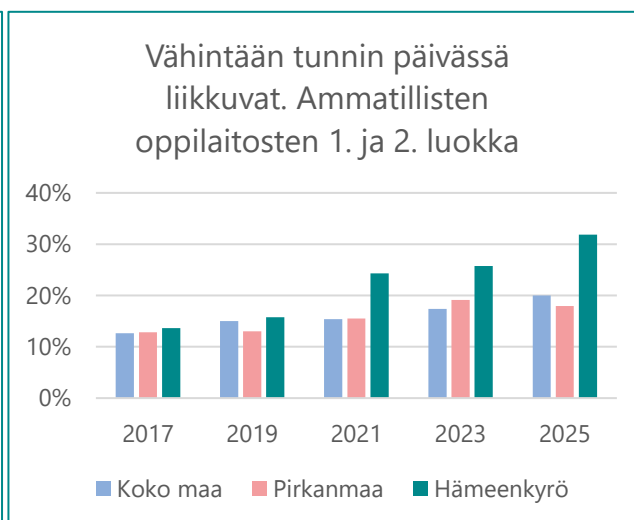
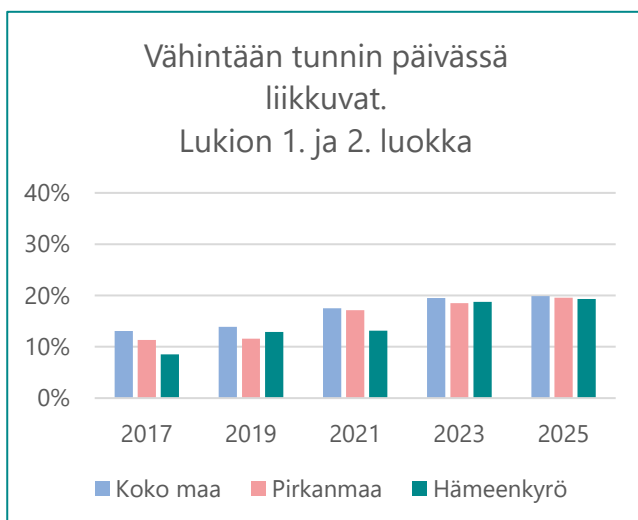

Koulukiusaaminen ei ole valtuustokauden 2021–2025 aikana ollut merkittävää toisen asteen oppilaitoksissa. Kouluterveyskyselyn mukaan kuitenkin yksittäiset kiusaamiskokemukset ovat vuonna 2025 lisääntyneet. Myös fyysistä uhkaa (~14 %) ja seksuaaliväkivaltaa kokeneiden määrä (Lukio 11 %) ovat lievässä nousussa. Pienten vastaajamäärien vuoksi paikallisesti ei ole saatavilla sukupuolittaista tietoa, mutta yleisesti fyysisen uhkan kokeminen on pojilla

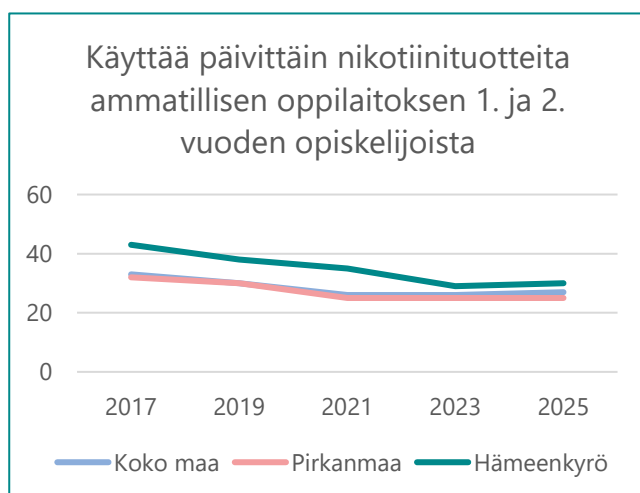
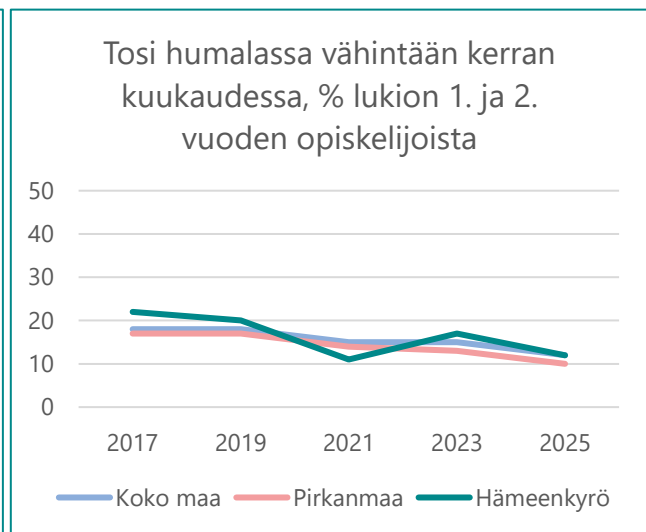
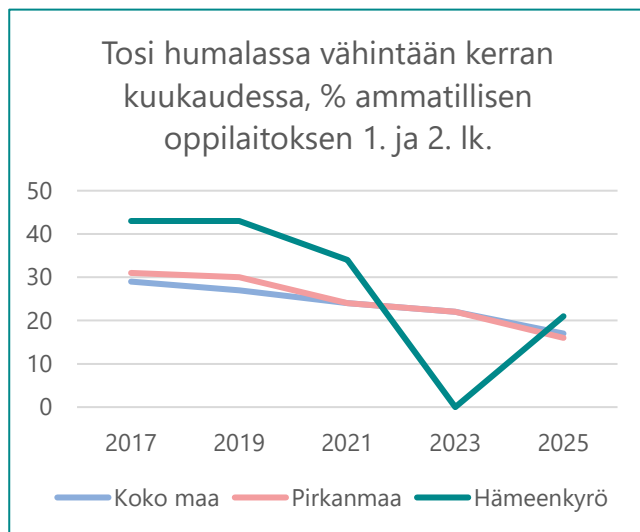
yleisempää ja vastaavasti seksuaaliväkivallan kokeminen tytöillä yleisempää. Pienten vastajamäärien vuoksi myös prosentuaaliset vaihtelut ovat Hämeenkyrössä helposti suuria. Nuorten kokema ja tekemä väkivalta on myös valtakunnallisten tutkimusten mukaan raaistunut viime vuosina.

Nuorten aikuisten ylipainosta ei ole enää saatavilla tietoa julkisista lähteistä, koska tietoa ei kerätä osana kouluterveyskyselyä ja FinLapset tiedonkeruu päättyy 16 ikävuoteen. Vuoteen 2023 asti ei Hämeenkyrö erotu voimakkaasti valtakunnallisesti tai alueellisesti. Liikunnan harrastaminen on Hämeenkyrössä kouluterveyskyselyn ja Puhti-tiedon mukaan hyvällä tasolla.

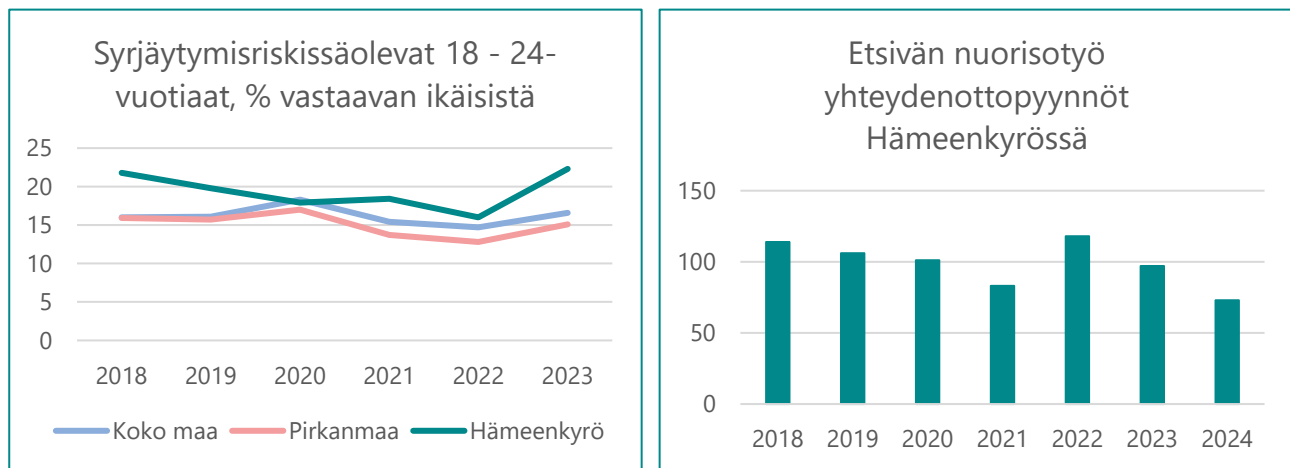

Nuorten aikuisten päihteiden käyttö on kouluterveyskyselyn mukaan laskusuuntaista, samoin kuin peruskouluikäisillä. Nykyisellään ainut nouseva päihde ovat nikotiinipussit. Sen käyttö korostuu ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. luokkalaisissa, joista 37 % käyttää nikotiinipusseja nykyisin. Myös arkihavainnot oppilaitoksissa tukevat kyselyn mukaista nousua nikotiinipussien käytössä. Kuten valtakunnallisestikin on humalahakuisen juomisen sekä huumekekeiluiden määrä laskeva. Samoin niiden nuorten määrä, jotka eivät käytä lainkaan päihteitä, määrä on lisääntynyt. Myös nuorten aikuisten päihteiden käytössä on havaittavissa polarisoitumista.

Nuorten syrjäytyminen on ilmiö, josta on puhuttu koko 2000-luvun ajan. Runsaasta puheesta sekä toimista huolimatta syrjäytyminen on edelleen ajankohtainen ilmiö. Nuorisotakuu

(2013), Nuotti-valmennus (2018) ja oppivelvollisuusiän nosto (2021) ovat näkyvimmit valtion toimet. Paikallisesti työtä syrjäytymisen ehkäisyksi tehdään varsinkin oppivelvollisuusiän ylittäneiden kanssa etsivässä nuorisotyössä, starttivalmennuksessa ja työllisyyspalveluissa. Hyvistä toimista huolimatta ei syrjäytymisvaarassa olevien, eli niiden nuorten, jotka eivät ole työssä, eivät opiskele tai ole varusmiespalveluksessa, määrä ei ole laskenut. Hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset työllisydenhoitoon sekä nuorten toimeentuloon kohdistuneet leikkaukset tuovat edelleen paineen entistä tehokkaampaan yhteistyöhön syrjäytymisen ehkäisyksi.

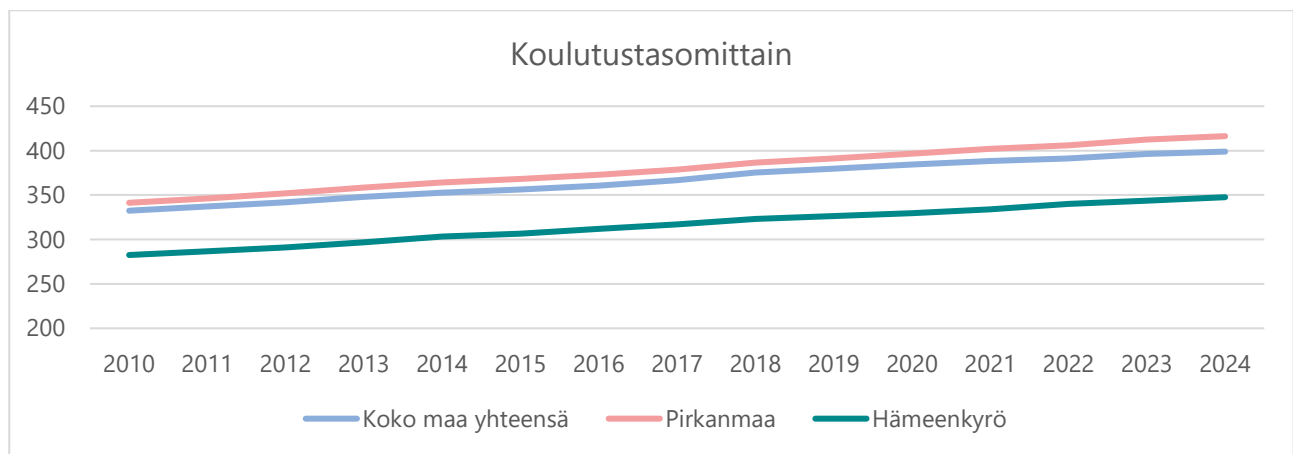

Valtuustokaudella 2021–2025 merkittävimmät nuoriin aikuisiin vaikuttavat muutokset olivat myös muuten kunnalle merkittävät hyvinvointialueuudistus, työllisyyden kuntakokeilu ja työvoimapaalveluiden siirtyminen kuntiin. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntouttava työtoiminta, joka aiemmin oli kuntien vastuulla, siirtyi hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue on käytännössä ajanut kuntouttavan työtoiminnan alas ja nuorille aikuisille sopivien palveluiden löytäminen on entistä haastavampaa. Työllisyyden kuntakokeilun ja työllisyyspalveluiden kuntaan siirron myötä Hämeenkyröllä on paremmat mahdollisuudet kehittää paikallisesti vaikuttavia toimia nuorten ja nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisyyn ja hyvinvoinnin lisäämiseen.

Työikäiset

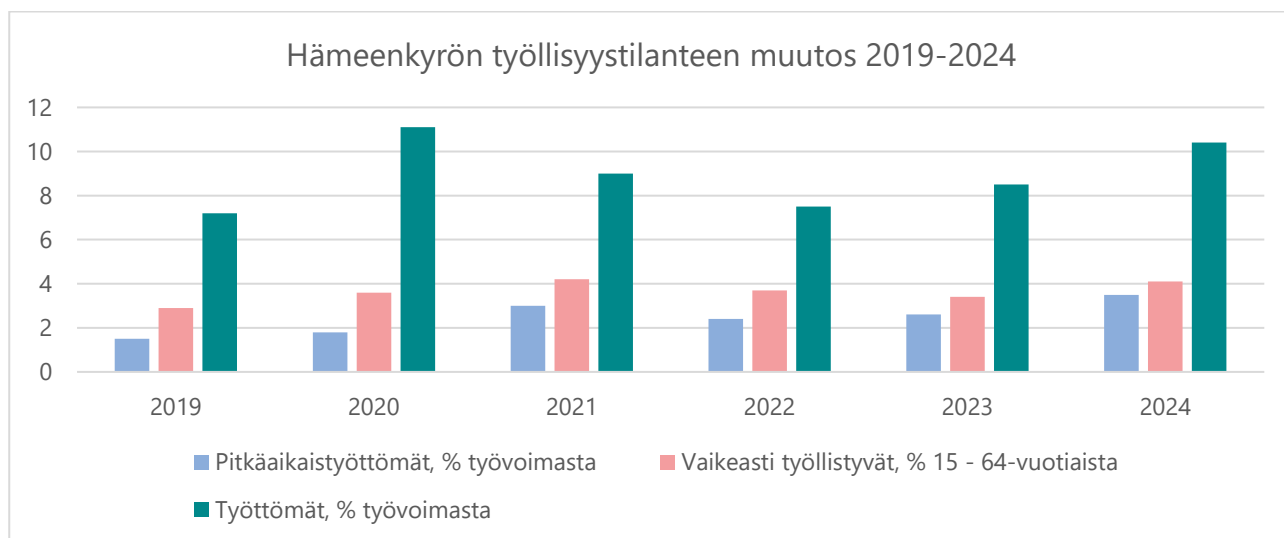
Työikäisellä tarkoitetaan tässä raportissa 25–64-vuotiaita henkilöitä. Työikäisestä väestöstä on saatavilla vain vähän tietoa ja pääosa siitä on valtakunnallista tai alueellista. Väestötaulukosta luvussa "Hämeenkyrön väestö" voidaan huomata, että työikäisten määrä Hämeenkyrössä on pysynyt vakaana valtuustokauden 2021–2025 aikana ja tulee ennusteiden mukaan säilymään edelleen.

Hämeenkyrön väestöstä merkittävällä osalla (50,4 %) on keskiasteen koulutus. Määrä on noin 10 % korkeampi kuin Pirkanmaalla tai koko maassa. Vastaavasti Hämeenkyrössä on noin 10 % vähemmän korkea-asteen koulutuksen saaneita (25,4 %). Pirkanmaalla eniten korkeakoulutettuja on Tampereella ja seutukaupungeissa. Etäisyyden näistä kasvaessa myös väestön yleinen koulutustaso laskee. Koulutustaso nousee sekä Hämeenkyrössä että valtakunnallisesti. Väestön koulutustason kokonaisuutta ilmaistaan koulutustasomittaimella, jossa mitataan perusasteen jälkeisen korkeimman koulutuksen pituus henkeä kohti.

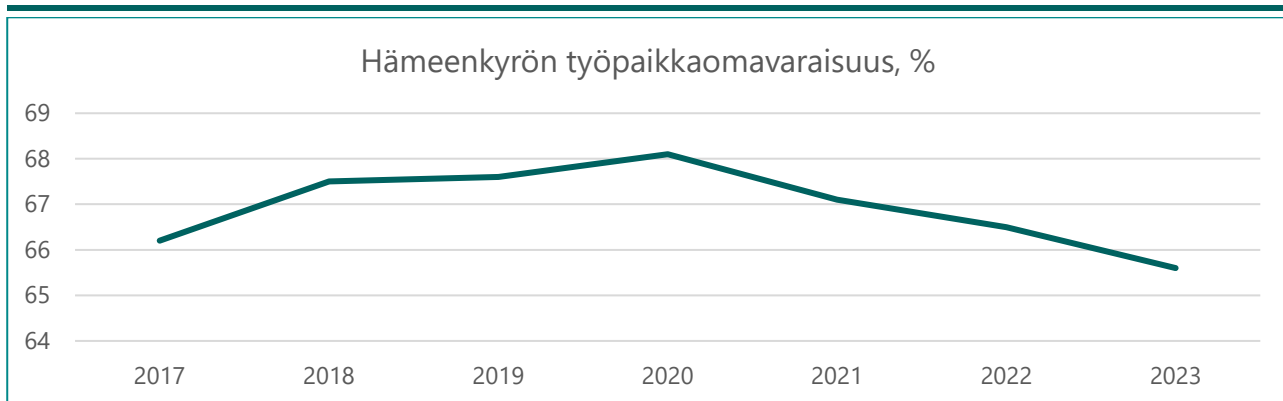

Hämeenkyrön hyvinvointikyselyn mukaan suurin osa (78,5 %) työikäisistä kokee olonsa turvalliseksi. Lähes viidennes (18,5 %) kokee olonsa joskus turvattomaksi. Usein tai jatkuvasti turvattomuutta kokevien määrä on alhainen (3 %). Myös muissa ikäryhmissä jakautuminen oli samankaltainen. Hämeenkyröä voidaan kyselyn perusteella siis pitää turvalliseksi koettuna.

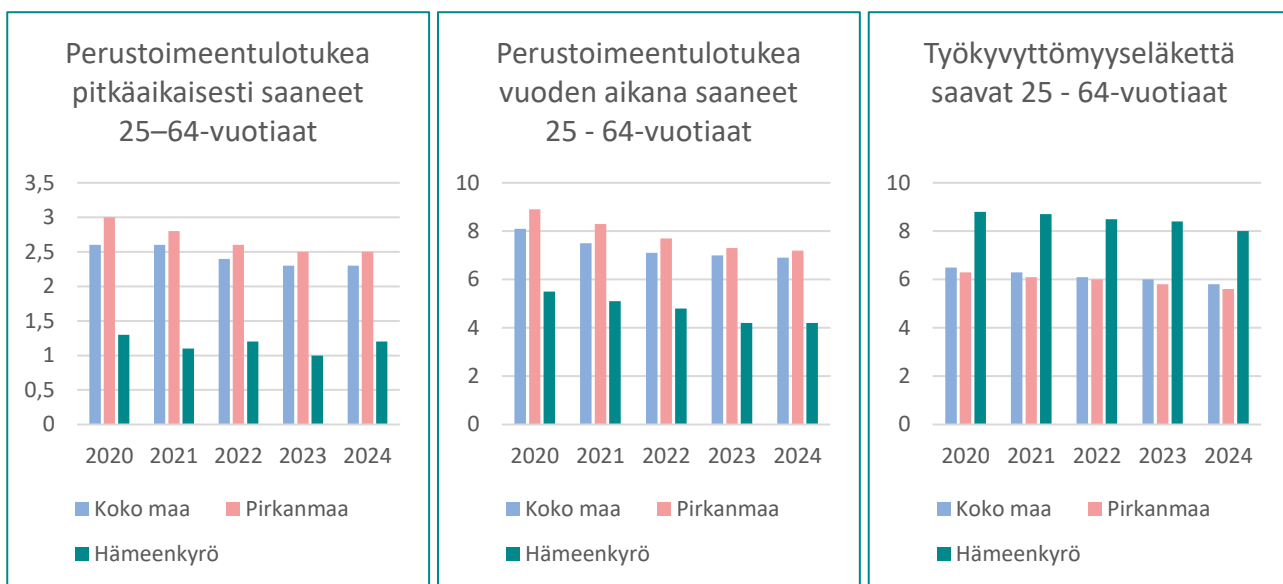
Hämeenkyrön työllisyystilanne on ollut ja on edelleen pääpiirteittäin hieman parempi kuin valtakunnallisesti tai Pirkanmaalla. Työllisyystilanne on huonontunut valtakunnallisesti ja paikallisesti vuodesta 2022 lähtien. Taustalla ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energiakriisi ja talouden taantuma. Työllisyyden kuntakokeilun (2021–2024) ja työllisyyspalveluiden siirto kuntiin 2025 ovat vaikuttaneet positiivisesti Hämeenkyrön kykyyn hoitaa työllisyyttä. Työllisyyspalveluiden siirron myötä myös kuntien rahoitusvastuuta työttömyyskorvauksista muutettiin suuremmaksi. Muutoksella on merkittävä vaikutus kuntatalouteen, työttömyyden pysyessä korkealla. Tuoreimman tiedon (elokuu 2025) mukaan työllisyystilanne on kääntynyt Hämeenkyrössä parempaan suuntaan (työttömiä 8,9 %, työvoimasta).

Hämeenkyrön työllisyyteen ja kuntatalouteen vaikuttava tekijä on osaltaan työpaikkaomavaraisuus. Työpaikkaomavaraisuudella kuvataan kunnan työssäkäyvien ja siellä asuvan työvoiman suhdetta. Tampereen läheisten kuntien työpaikkaomavaraisuus on perinteisesti heikko, niin myös Hämeenkyrön (65,6 %).

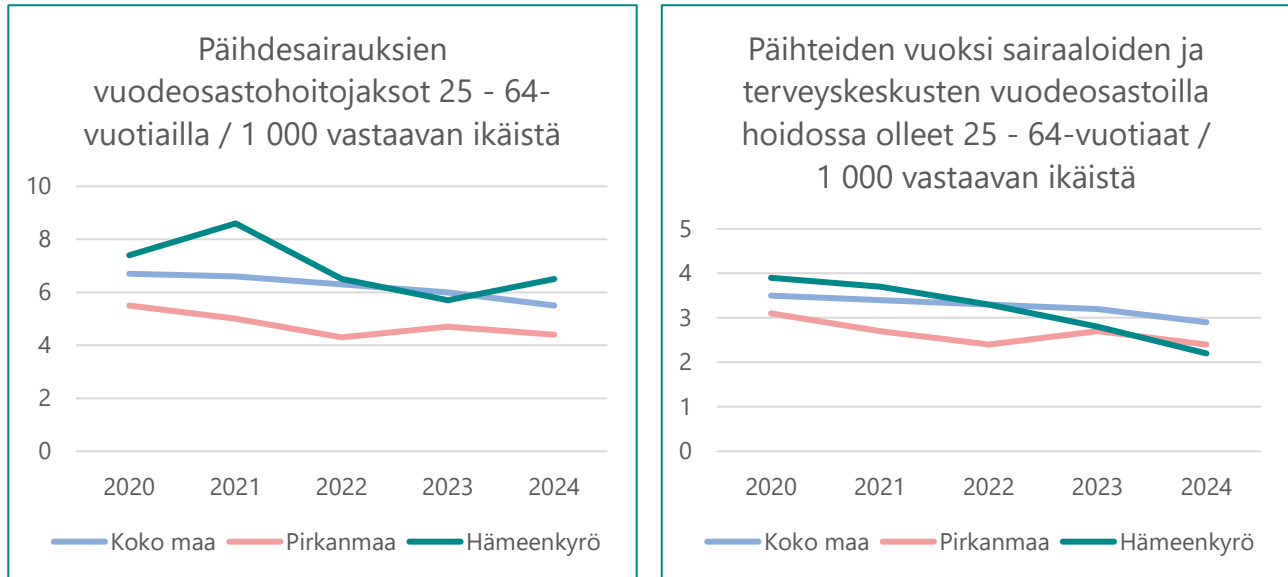

Haastavasta työllisyys- ja taloustilanteesta huolimatta Hämeenkyrössä toimeentulotukea saavien määrä on verrattain todella alhainen. Sekä toimeentuloa vuoden aikana saaneiden osuus (4,2 %) ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus (1,2 %) toimeentulotukea saaneista on Hämeenkyrössä pysynyt Pirkanmaan kuntiin verraten alhaisella tasolla. Hämeenkyrössä (8,0 %), kuten myös muissa Tampereen seutukaupunkien ulkopuolisissa kunnissa, työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on korkeahko.

Haastavista taloudellisista ajoista huolimatta on Hämeenkyrössä asukkaiden taloudellinen tilanne pysynyt pääsääntöisesti melko hyvänä. Verrattain korkeat määrä maksuhäiriömerkintöjä korostavat kuitenkin polarisaation kasvua. Hämeenkyrön tuloerot eli Gini-kerroin on maltillinen 23,5 kun se Pirkanmaalla on 26,9 ja valtakunnallisesti 27,9.

Työikäisten päihteiden ongelmallinen käyttö vaikuttaa vähentyneen valtuustokauden 2021–2025 aikana. Työikäisten päihdesairauksien (6,5 / 1000) ja päihteiden vuoksi vuodeosastolla hoidettujen (2,2 / 1000) määrä on ollut laskusuuntainen. Puhti-raportin mukaan alkoholin käyttö ei ole laskenut vastaavasti.

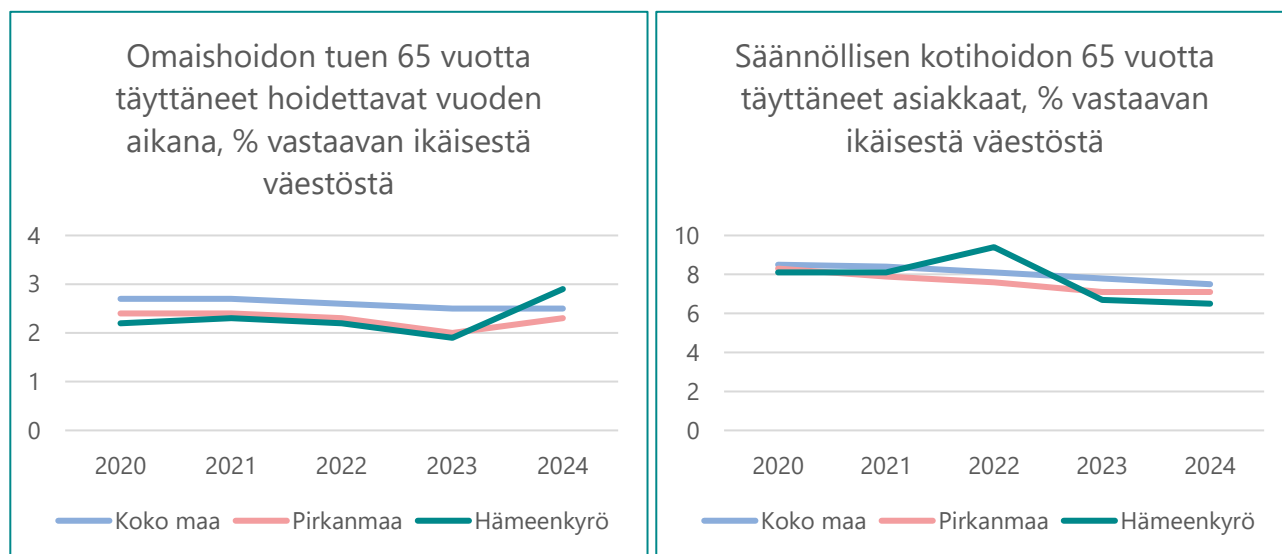

Valtuustokaudella 2021–2025 merkittävimmät työikäisiin vaikuttavat muutokset olivat samat kuin nuoriin aikuisiin vaikuttavat, eli hyvinvointialueuudistus, työllisyyden kuntakokeilu ja työvoimapalveluiden siirtyminen kuntiin. Työllisyyden kuntakokeilun ja työllisyyspalveluiden kuntaan siirron myötä Hämeenkyröllä on paremmat mahdollisuudet kehittää paikallisesti vaikuttavia toimia elinvoiman lisäämiseen ja työllisyyden ratkaisuihin. Hyvinvointialueuudistuksen myötä osa työikäisten sosiaali- ja terveystyöpalveluista on siirtynyt etäämmälle Hämeenkyröstä ja vastaavasti osaan on tullut saatavalle sähköisiä ratkaisuja. Osa palveluista, kuten kuntouttava työtoiminta, on ajettu alas. Näiden mahdolliset negatiiviset vaikutukset näkyvät vasta tulevalla valtuustokaudella. Kokonaisuutena työikäisten hyvinvoinnin tilanne on pysynyt Hämeenkyrössä vakaana.

Ikäihmiset

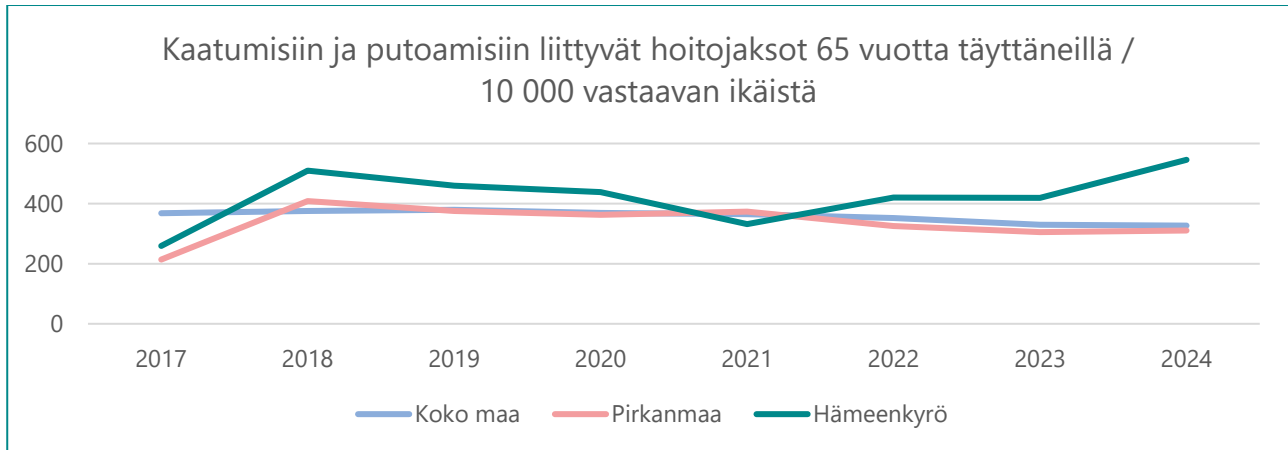
Ikäihmisellä tarkoitetaan tässä raportissa yli 65-vuotiaita henkilöitä. Ikääntyneiden osuus Hämeenkyrön väestöstä kasvoi valtuustokauden 2021–2025 aikana lähes 150 henkilöllä. Ikääntyneiden määrä tulee ennusteiden mukaan edelleen kasvamaan vuoteen 2040 saakka. Ikääntyvien kasvava määrä tarkoittaa lisääntyvää tarvetta saavutettaville ja esteettömille palveluille.

Ikääntyneiden asumisessa on käynnissä valtakunnallinen muutos, kun vanhuspalvelulain mukaisesti pitkäaikaisesta laitoshoidosta ollaan luopumassa. Muutos näkyy uusina palvelumuotoina, kuten yhteisöllisenä asumisena. Samaan aikaan entistä isompi osa kotona asuvista ikääntyneistä on siirtynyt Hämeenkyrössä omaishoidon piiriin. Vastaavasti säännöllinen kotihoito vähenee.

Yksi merkittävimmistä ikääntyneiden toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista ovat kaatumiset. Kotona asumisen yleistyessä myös kaatumiset lisääntyvät. Kaatumisten ennalta ehkäisyyn voidaan vaikuttaa myös monilla kunnan toimilla, kuten liikkumisen mahdollisuuksilla, tienhoidolla ja tiedottamisella. Kaatumisten määrän seuraaminen liittyy myös hyvinvointialueen kirjauskäytäntöihin, koska tieto tuotetaan potilastietojärjestelmien kautta.

Kaatumiset ovat yleisempiä maaseutumaaisissa kunnissa, mutta vuonna 2024 Hämeenkyrössä (545,7 / 10 000 vastaavan ikäistä) oli kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja selkeästi eniten Pirkanmaalla. Valtuustokauden 2021–2025 aikana kaatumisen ehkäisyä on tehty lukuisilla matalan kynnyksen liikuntaryhmillä sekä vanhus- ja vammaisneuvoston jakamilla liukuesteillä.

Valtuustokauden 2021–2025 aikana merkittävä ikääntyneisiin vaikuttava tekijä oli koronapandemia. Yhteiskunnan siirtyessä digitaalisiin palveluihin jäivät ne ikääntyneet, joiden digitaatioissa oli puutteita, syrjään. Vaikutuksia oli myös ikääntyneisiin kohdistuneilla tiukoilla suosituksilla sekä palveluiden määräaikaaisilla sulkemisilla. Digitaalisia valmiuksia ja taitoja on pyritty edistämään vuoteen 2025 toimineella kunnan digiohjaajalla. Nykyisin vastaavaa palvelua on saatavilla kunnan asiointipisteellä sekä järjestöjen toimesta kirjastolla ja Yhteisötila Torituvalla. Petäjä-opiston Digitaaliset perustaidot -kurssi on myös kohdennettu parantamaan hämeenkyröläisten digitaalisia taitoja.

Hämeenkyrön hyvinvointikyselyn tulosten mukaan suurin osa hämeenkyröläisistä ikääntyneistä kokee hyvinvointinsa ja elämäntilanteensa hyväksi. Valtaosa myös toimii aktiivisesti sekä harrastaen että toimien lähiyhteisöissään. Vaikka tulosten mukaan ikääntyneet myös liikkuvat todella säännöllisesti, eniten tukea kaivataan fyysisen hyvinvoinnin edistämiseen (41,7 % yli 65 vuotiaista).

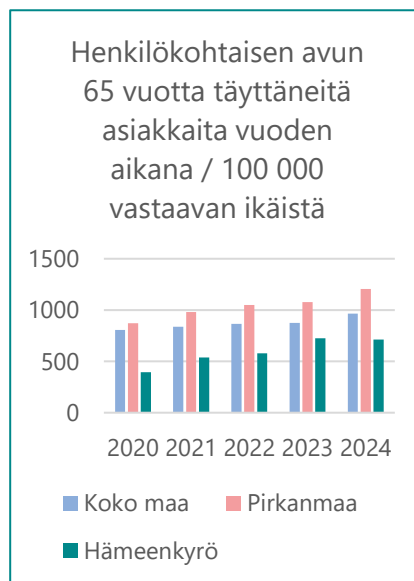
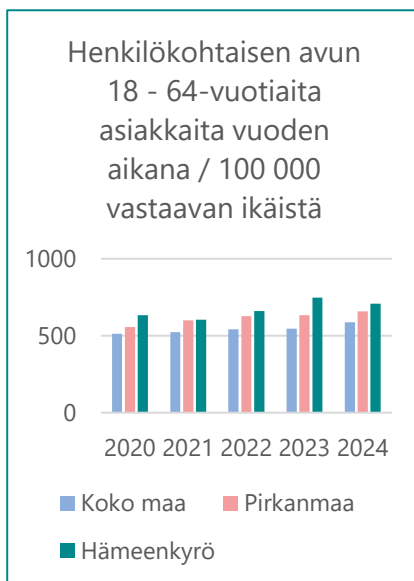
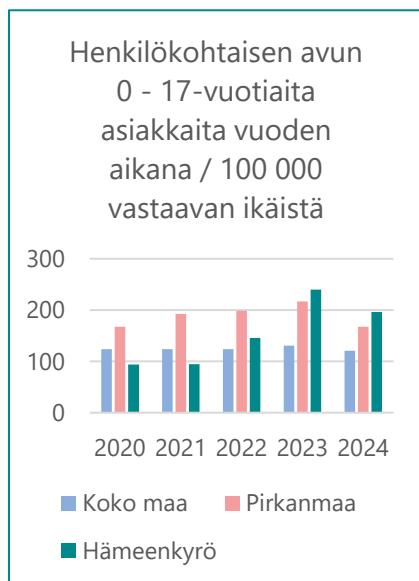
Ikääntyneistä ja heidän hyvinvoinnistaan on saatavilla todella vähän kuntakohtaista tietoa. Saatavilla oleva tieto on pääosin hyvinvointialuetasosta tai valtakunnallista. Ikääntyneiden palveluiden suuntaamisessa ja kehittämisessä on paikallisesti hyödynnetty vanhus- ja vammaisneuvostoa sekä alueen seniorijärjestöjä. Hyvän yhteistyön tuloksena on syntynyt esimerkiksi vuosittain yhteinen vanhustenviikon ohjelma ja paikallinen Hämeenkyrö kuuluu senioreille -messu.

Valtuustokauden 2021–2025 aikana suurin ikääntyneiden palveluissa tapahtunut muutos oli hyvinvointialueuudistus, joka siirsi sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisen pois kunnan vastuulta. Uudistuksesta huolimatta paikalliset palvelut Hämeenkyrössä ovat säilyneet melko hyvin. Tärkeää palveluiden saavutettavuuden kannalta on ollut yhteistyö ja edunvalvonta hyvinvointialueen eri palvelualuiden kanssa.

Erityisryhmät

Hämeenkyrössä on melko vähän erityisryhmille suunnattuja palveluita. Merkittävin tuki erityisryhmille tarjotaan vuonna 2024 ensimmäistä kertaa jaetun yhdistysten vuosiavustuksen kautta. Vapaaehtoistyön koordinoituvastuu siirtyi valtuustokauden 2021–2025 aikana useita kertoja. Hämeenkyrön vapaaehtoiset Rönsy ry:n luoma vet-koordinoinnin malli toteutettiin hyvinvointialueuudistukseen saakka kunnan toimintana ja vuodesta 2023 osana hyvinvointialueen Lähitorin toimintaa. Vuonna 2024 toiminta siirtyi jälleen takaisin Hämeenkyrön vapaaehtoiset Rönsy ry:lle. Toimintaa jatkettiin vapaaehtoistyönä ja syksystä 2025 osittain hyvinvointialueen avustuksella.

Henkilökohtainen apu on vammaisille henkilöille tärkeä itsenäisen elämän mahdollistaja. Henkilökohtainen apu perustuu hyvinvointialueella tehtävään päätökseen. Henkilökohtaisen avun määrät ovat kehittyneet valtuustokaudella 2021–2025 Hämeenkyrössä positiivisesti. Avun käyttö on verraten yleistä lapsilla, nuorilla ja työikäisillä. Vastaavasti ikääntyneiden henkilökohtainen apu on vähäisempää kuin hyvinvointialueella tai valtakunnallisesti keskimäärin.

Hyvinvointiohjelman 2021–2024 arviointi

Painopiste: Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia		
Tavoite: Lisätään lasten, nuorten ja perheiden ruokailoa ja ruokatottumuksia		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä/kyllä/ei (Luonnos Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 23.7.2020).	ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö, rehtori	Toteutunut osittain. Kaikkia suosituksia ruokailuajoista ei ole mahdollista toteuttaa Hämeenkyrössä.
Varhaiskasvatuksessa noudatetaan VNR:n varhaiskasvatuksen ruokailusuositusta ja nostetaan ruokakasvatus toimintasuunnitelman painopisteeksi.	Varhaiskasvatuksen johtaja	Toteutunut suunnitellusti. Suositukset käytössä ja niiden päivitys huomioitu toiminnassa.
Otetaan käyttöön ruokaraadit kouluissa ja päiväkodeissa	Sivistysjohtaja, varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkotien johtajat, rehtorit, ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Makuraadit toimivat varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
Nuorisotiloilla valmistettavassa ruuassa huomioidaan ravitsemussuosituksia. Tiloilla ylläpidetään positiivista ruokakeskustelua.	Nuoriso-ohjaajat	Toteutunut suunnitellusti.
Tavoite: Edistetään kuntalaisten terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Tehdään elintapaohjauksen palvelutarjotin	Hoitotyön päällikkö, terveydenhuollon osavastuualueen esihenkilö. Siirretty - Hyvinvointiryhmä, hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Kuntaan valmisteltiin oma elintapaohjauksen palvelutarjotin. Hyvinvointialueuudistuksen myötä Pirha rakensi vastaavan, joten kunnan omasta on luovuttu.

Mallinnetaan ehkäisevä päihdetyö: nimetään toimielin, monialainen työryhmä ja vastuhenkilö lain mukaisesti sekä laaditaan ennaltaehkäisevän päihdetyön vuosikello, joka sisältää lasten ja nuorten parissa tehtävän päihdekasvatuksen.	Hyvinvointiryhmä, hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Ehkäisevä päihdetyö kokenut lukuisia muutoksia hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa. Nykyisin painottuu yhteistyöhön hyvinvointialueen ja kolmostien kuntien kanssa, sekä käytännön arjessa tehtävään työhön.
Yhtenäinen ehkäisevän päihdetyön malli perusopetukseen	Sivistysjohtaja, rehtorit, hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Omin jaloin -malli otettu käyttöön ja sitä kehitetään paikallisesti paremmin tarpeisiin vastaavaksi.
Kehitetään harrastekaveritoimintaa		Toteutunut osittain. Harrastekaveritoiminta ei käytössä. Vastaavia tuloksia saavutettu liikunnan ja varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen hankkeilla. Kulttuurikaverimalli olemassa, mutta hyödyntämättä.
Lisätään nuorten matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia		Toteutunut suunnitellusti. Skeittipuisto, pump-track ja ulkokuntosalit ovat helposti nuorten saavutettavissa. Liikuntamahdollisuuksia parannettu merkittävästi myös toisella vakituksella liikunnanohjaajalla ja hankkeilla.
Hoiva- ja hoitotyön ja vammaispalveluiden toimintayksiköissä tuetaan terveellisiä elämäntapoja ja huomioidaan voimassa olevat ikäryhmäkohtaiset VRN:n ravitsemussuositukset.	Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö, kotihoidon päällikkö, asumispalveluiden päällikkö, akuutti- ja kuntoutusosastojen osastonhoitaja	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.
Hoiva- ja hoitotyön palveluissa tunnistetaan ja ennaltaehkäistään ikääntyneiden vajaaravitsemusta osana asiakkaan toimintakykyarviointia (RAI-arviointi ja MNA-testi).	Ylilääkäri	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.
Aloitetaan uusi vertaistukiryhmä (Polku) päihdeongelmista kärsivien läheisille	Päihdesairaanhoidtaja ohjaa palveluihin, järjestää srk	Toteutunut suunnitellusti. Vähäisen ilmoittautujamäärän vuoksi ryhmä järjestetään harvoin.

Tavoite: Edistetään kuntalaisten mielenterveyttä ja yksilön selviytymiskykyä		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.	Tarkastuslautakunnan pj.	Toteutunut suunnitellusti. Arviointi tehty vuosittain.
Kunta tarkastaa peruskoulujen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein.	Varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja	Toteutunut suunnitellusti.
Luodaan ja käyttöönotetaan kiusaamisen ehkäisyn mallit varhaiskasvatukseen ja kouluille.	Varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja, rehtorit	Toteutunut suunnitellusti. Positiivisen pedagogiikan käyttöönotto aloitettu. Lisäksi toteutetaan elämäntaitotunteja.
Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu vakiinutetaan osaksi opetussuunnitelmaa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Varhaiskasvatuksen johtaja, sivistysjohtaja, rehtorit	Toteutunut suunnitellusti.
Harrastepäivä yhdessä seurojen kanssa kerran vuodessa.	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut osittain. Harrastepäivää ei järjestetty vuosittain.
Harrastepassi otetaan käyttöön lapsille ja nuorille.	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut osittain. Harrastepassi ei käytössä. Lasten ja nuorten liikunnan tukemisen muotoja selvitetty. Nyt toimintaa kehitetään ulko-kuntosaleilla ja yhteiskoulun kuntosalilla.
Tehdään eri ikäryhmät kattava kulttuurisuunnitelma yhteistyössä eri osavastuualueiden ja yhdistysten kanssa.	Kulttuurikoordinaattori, hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Suunnitelma hyväksytään syksyn 2025 aikana.
Osallistetaan perusopetuksen ja lukion oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston edustajat mukaan kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun.	Sivistysjohtaja	Toteutunut osittain. Lasten ja nuorten osallistamisen muotoja kehitetty, mutta ne eivät ole täysin jalkautuneet käyttöön.

Lapsiperheiden voimavarojen varhainen tukeminen ja erityisen tarpeen tunnistaminen: lapset puheeksi- toimintamallin hyödyntäminen systemaattisesti, neuvola, vasukeskustelut, koulu. Työntekijöiden koulutus.	Varhaiskasvatuksen johtaja, sosiaalisuuden päällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Käytänteet ja toimintamallit muuttuneet osittain hyvinvointialueen myötä.
Lapsiperheiden avoimen toiminnan kehittämisen	Hyvinvointikoordinaattori	Ei toteutunut. Kunnan oma avoin toiminta lopetettu osana säästöohjelmaa 2015. Yhteistyötä avoimesta toiminnasta tehdään seurakunnan kanssa perhekeskuksessa.
Perusopetuksen oppilaille järjestetään koulupäivän aikana kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisia kulttuurielämyksiä	Kulttuurikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Suunnitelman päivitys tehdään osana kulttuurisuunnitelmaa, joka hyväksytään syksyllä 2025.
Mielenterveyspalvelujen ryhmätoimintaa lisätään. Tehdään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa (vapaaehtoistyö ja vertaisohjaaja).	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden esihenkilö	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle ja sen myötä se on lähes ajettu alas.
Taataan kuntalaisille monipuoliset mielenterveyspalvelut, jotka toimivat ilman lähetettä.	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden esihenkilö	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle, jonka jälkeen palvelut muuttuneet ja siirtyneet.
Painopiste: Osallisuus ja vaikuttaminen		
Tavoite: Vaikutetaan EVA-menettelyn kautta		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	Jokainen palvelualue, Vapaa-aika-päällikkö	Toteutunut suunnitellusti.
Tehdään ohje vaikutusten ennakkoarvioinnin menettelyyn (Eva) ja otetaan eva-arviointi käyttöön uuden ohjeen mukaisena.	Talous- ja hallintojohtaja vastaa ohjeen valmistumisesta. Eva-arviointien toteuttaminen on kaikkien palvelualueiden vastuulla.	Toteutunut suunnitellusti.

Nuorisovaltuusto otetaan mukaan EVA-menettelyihin.	Kaikki palvelualueet	Toteutunut osittain. Lasten ja nuorten osallistamisen rakenteet kun- nossa, varsinaisessa osallistamisessa on kehitettävää.
Tavoite: Edistetään sosiaalista osallistumista		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kolmannen sektorin toimijat osallistuvat kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmiste- luun.	Kotihoidonpäällikkö, asumispalve- luiden päällikkö, vammaispalvelui- den päällikkö, hyvinvointikoordi- naattori	Toteutunut suunnitellusti. Osallistamista tehty kaikkein merkittävien suunnitelmien valmistelussa. Osallistamisessa kuitenkin edelleen kehi- tettävää.
Vapaaehtoistyön koordinoitotoiminnan vakiin- nuttamisen tukemassa kuntalaisten osallisuutta.	Kotihoidon päällikkö, asumispalve- luiden päällikkö, vammaispalvelui- den päällikkö, hyvinvointikoordi- naattori	Toteutunut suunnitellusti. VET-koordinoinnin malli on vakiintunut. Työ siirtynyt ensin hyvinvointialueelle ja edelleen Hämeenkyrön va- paaehtoiset Rönsy ry:lle. Toiminnalta puuttuu kuitenkin pysyvä rahoi- tus
Tavoite: Edistetään yhteiskehittämisen menetelmien käyttöä		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseuro- jen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti.
Perustetaan kulttuuriparlamentti monipuolista- maan Hämeenkyrön kulttuuritarjontaa ja akti- voimaan kuntalaisia kulttuuriharrastusten pariin.	Kulttuurikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti.
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Hyvinvointiryhmä toimii liikunnan edistä- mistä käsittelevänä työryhmänä.
Lapset ja nuoret osallistuvat varhaiskasvatuk- sessa ja kouluissa ruokailujärjestelyjen suunnit- teluun, toteutumiseen ja arviointiin.	Varhaiskasvatuksen johtaja, sivi- sjohtaja, päiväkotien johtajat, rehtorit, aterial- ja puhtauspalvelu- päällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Makuraatitoiminta otettu käyttöön varhais- kasvatuksessa ja perusopetuksessa.
Työllisyyspalveluissa järjestetään yhteisöllisyys- päivä neljä kertaa vuodessa.	Työllisyyspalveluiden päällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Ei kuitenkaan enää sovellettavissa, koska kuntouttava työtoiminta on siirtynyt hyvinvointialueelle 2023.
Työkykyviisarin käyttöönotto työllisyyspalve- luissa	Työllisyyspalveluiden päällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Työkykyviisaria kokeiltiin osana kuntakokei- lua, mutta sen käyttö ei tuottanut toivottuja tuloksia.

Toteutetaan keskustan yleiskaavaprojektissa ko- keilu sähköisestä karttapohjaisesta kommen- tointijärjestelmästä.	Kaavoituspäällikkö	Ei toteutunut. Keskusta yleiskaavan valmistelua ei ole aloitettu.
Toteutetaan kuntalaisille kysely elinympäristön hyvinvointivaikutuksista.	Elinympäristöjohtaja	Toteutunut suunnitellusti. Kysely toteutettiin 2022.
Kulttuuripalvelut ja kulttuuriparlamentti edes- auttavat Hämeenkyrön kulttuuritarjonnan moni- puolistamista ja aktivoivat kuntalaisia kulttuuri- harrastusten pariin	Kulttuurikoordinaattori, hyvinvoin- tikoordinaattori	Toteutunut suunnitellusti. Esimerkiksi Myllykolu elää -tapahtuma.
Ikääntyvien palveluissa toteutetaan asiakasraa- dit.	Kotihoidon päällikkö, asumispalve- luiden päällikkö	Ei toteutunut. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.
Terveyspalveluissa on tehty (11/2020) digipalve- luista asiakastytyväisyyskysely, jonka pohjalta digitaalisia palveluja kehitetään.	Ylilääkäri, terveydenhuollon osa- vastuualueiden esihenkilöt	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.
Otetaan käyttöön systemisen lastensuojelun tiimin toimintamalli.	Sosiaalityön päällikkö	Toteutui suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.
Sosiaalityön palveluissa kehitetään osallistavien menetelmien hyödyntämistä asiakastyössä ja palveluiden kehittämisessä	Sosiaalityön päällikkö, vammais- palveluiden päällikkö	Toteutui osittain. Toiminta siirtynyt 2023 hyvinvointialueelle.
Painopiste: Turvallinen elinympäristö		
Tavoite: Vähennetään lapsiperheiden/kuntalaisten eriarvoisuutta		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoi- daan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuk- sessa tai vastaavassa kertomuksessa.	Varhaiskasvatuksen johtaja, rehto- rit, hyvinvointiryhmä, hyvinvointi- koordinaattori	Toteutunut suunnitellusti.
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumis- ryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella ole- ville lapsille ja nuorille (avustuskriteerit)	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Liikuntaryhmiä toteutettu osana harrasta- misen Suomen mallin toimintaa sekä liikuntapalveluiden hankkeita.

Erityisryhmien liikuntamahdollisuuksien lisääminen (avustuskriteerit/henkilöstöresurssien lisääminen)	Vapaa-aikapäällikkö	Ei toteutunut. Erityisryhmien toimintaa ei ole lisätty.
Toimivan palveluliikenteen kehittäminen koko kunnan alueella.	Palveluliikenteen kehittäminen on yhteistyötä palvelualueiden välillä.	Toteutunut suunnitellusti. Palveluliikenne palvelee koko kunnan alueella.
Perhekeskuksen jatkokehittämisessä huomioidaan palvelujen saatavuus yhdenvertaisuuden näkökulmasta	Sosiaalityön päällikkö	Toteutunut osittain. Perhekeskustyö uudistui ja täysin osana hyvinvointialueuudistusta. Paikallinen toiminta Hämeenkyrössä vasta vakiintumassa.
Tarjotaan yhdeksännen luokan päättävälle hämeenkyröläisnuorille mahdollisuus ensimmäiseen kesätyöhön kunnalla.	Kaikki vastualueet yhdessä työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden kanssa.	Toteutunut suunnitellusti.
Tavoite: Edistetään lähiympäristöjen kehittämistä esteettömiksi ja turvallisiksi sekä liikkumiseen ja osallisuuteen kannustaviksi		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kolmannen sektorin toimijat osallistuvat kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun (kaavoitus, esteettömyys, ympäristö, asumisen ratkaisut)	Elinympäristöpalvelut	Toteutunut osittain. Vaikuttaja-toimielimet lausuneet Hämeenkyrön ilmasto-ohjelmaan. Suunnitelmien valmistelussa järjestetty avoimia Silta-foorumeita.
Kunnan monialainen sisäilmatyöryhmä huolehtii osaltaan terveellisestä sisäilmasta julkisissa rakennuksissa	Elinympäristöjohtaja	Toteutunut suunnitellusti.
Kootaan kaikki kunnan kävely- ja pyöräilyreitit sähköiseen karttapalveluun	Vapaa-aikapäällikkö, Elinympäristöjohtaja	Toteutunut suunnitellusti. Kunnan viralliset ulkoilureitit koottu Lipas-palveluun.
Lisätään julkisten puisto- ja viheralueiden viihteyttä ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta käynnistämällä kunnan vieraslajiohjelma	Ympäristötarkastaja	Ei toteutunut. Kunnan vieraslajiohjelmaa ei ole käynnistetty.

Esteettömyys ja turvallisuus sekä kevyen liikenteen reittien riittävyys ja viihtyisyys huomioidaan 2021 käynnistävssä keskustan yleiskaava-suunnittelussa	Kaavoituspäällikkö	Ei toteutunut. Kaava-suunnittelu ei ole käynnistynyt.
Painopiste: Vaikuttavat palvelut		
Tavoite: Parannetaan palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Lisätään kunnan liikuntamahdollisuuksia yhdenvertaisuutta painottaen.	Sivistysjohtaja, vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Esimerkiksi ulkokuntosalit ja reuna-alueiden ulkojen hoito.
Kunta kehittää tulevaisuudessa vapaasti käytettäviä lähiliikuntapaikkoja.	Sivistysjohtaja, vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Kyröskosken lähiliikunta-alue sekä kuntopaikat valmistuneet suunnitellusti.
Digipalveluiden käytön ohjaus ja opastus kuntalaisille. Yhteis palvelupisteen hyödyntäminen kuntalaisten tukemisessa digitaalisissa palveluissa terveyskeskuksessa.	Hoiva- ja hoitotyön päällikkö, kotihoidon päällikkö, osavastuualueen esihenkilö	Toteutunut osittain. Digiohjaus kunnan omana työnä päättynyt 2024. Ohjausta saatavilla järjestöjen vapaaehtoisten kautta sekä osana asiointipisteen palveluita.
Osallistutaan työllisyyden kuntakokeiluun yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa. Kuntakokeilun kautta tarjotaan kasvokkaista lähipalvelua työttömille.	Työllisyyspalveluiden päällikkö	Toteutunut suunnitellusti. Kuntakokeilu ja TE24 uudistus järjestetty lähipalvelut vahvasti huomioiden.
Kansalaisopisto tarjoaa työttömille vuosittain kaksi ilmaista kurssia.		Toteutunut suunnitellusti. Kansalaisopistotoiminta siirtynyt Petäjä-opistolle, mutta yhteistyö jatkuu.
Tuetaan työttömien työkykyä hyödyntämällä tehokkaasti kunnan sosiaali- ja terveyspalveluita	Perusturvan palvelut	Toteutunut suunnitellusti. Ennen hyvinvointialueuudistusta yhteistyö sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden hyödyntäminen olivat hyvällä tasolla. Hyvinvointialueuudistuksen myötä tilanne romahtanut.
Digi- ja hyvinvointiteknologian käyttömahdollisuuksien lisääminen.	Hoiva- ja hoitotyön päällikkö, kotihoidon päällikkö, osavastuualueen esihenkilö	Toteutunut suunnitellusti. Toiminta siirtyi 2023 hyvinvointialueelle.

Tavoite: Otetaan käyttöön vaikuttavat menetelmät ja toimintamallit		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.	Jokainen palvelualue omalta osaltaan.	Toteutunut suunnitellusti.
Tavoite: Kehitetään asiakaspalautejärjestelmien/asiakaskokemuksen ja hyödynnetään tuloksia		
Toimenpiteet	Vastuutaho	Toteuma
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Kunnan johtoryhmä	Toteutunut suunnitellusti. Siltafoorumit vakiintuneet käyttöön osana suunnitelmien valmistelutyötä. Käynnistetty yhdistysfoorumi ja lasten parlamentti. Toteutettu lukuisia sähköisiä kyselyitä.
Kuntalaisilta kerätään asiakaspalautetta liikunta- ja palveluiden toiminnasta vuosittain	Vapaa-aikapäällikkö	Toteutunut suunnitellusti.

Johtopäätökset

Valtuustokauden 2021–2025 aikana tehtiin suunnitelmallista työtä hämeenkyröläisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Palveluita, rakentamista ja ylläpitoa pyrittiin kohdentamaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Lukuisat muutokset toimintaympäristössä ja yhteiskunnassa ovat haastaneet kuntalaisten arkea sekä hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä, mutta kokonaisuutena työ on onnistunut hyvin.

Hyvinvointiohjelman 2021–2025 tavoitteet saavutettiin kokonaisuutena hyvin. Useita tavoitteita myös tarkennettiin ja täydennettiin osana vuosittaista raportointia. Väestötasoiset muutokset hyvinvoinnissa ovat hitaita ja saavutetuista tavoitteista huolimatta samansuuntaista työtä on ensisijaisen tärkeä jatkaa. Uusi laaja hyvinvointisuunnitelma 2025–2029 rakennetaan tehdyin työn jatkoksi huomioiden toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset.

Väestötasoisesti hämeenkyröläisten hyvinvointi on parantunut varsinkin niiltä osin, joihin on kohdennettu toimia. Yksilötasolla valtakunnallinen megatrendi väestön polarisaatiosta näkyy monelta osin. Tehtävää työtä on painotettu ja on edelleen tärkeä painottaa varsinkin niille, jotka tukea eniten tarvitsevat.

Tavoitteiden eteen vaaditaan yhteistä, pitkäjänteistä ja tavoitteellista työtä. Entistä tärkeämpään osaan hyvinvoinnin edistämässä ovat nousseet yhteistyö ja sidosryhmät. Kunnan hyvinvoinnin edistämisen tärkeitä kumppaneita ovat hyvinvointialue, muut kunnat, kolmas sektori ja kaikki kuntalaiset.

Lisätietoa ja tärkeimmät lähteet

FinLapset - <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finlapset-lasten-nuorten-ja-perheiden-terveys-hyvinvointi-ja-palvelut>

Hyte-kerroin - <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille>

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnissa - <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2274-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-tehtavat-kunnissa>

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä - <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2303-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-yhteistyö-kuntien-ja-hyvinvointialueiden>

Hyvinvointi-indikaattori - <https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/hyvinvointi-indikaattori>

Kouluterveyskysely - <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

Mikä ihmeen hyte? Luottamushenkilöopas hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä - <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2308-mika-ihmeen-hyte-luottamushenkilöopas-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisesta>

Sotkanet - <https://sotkanet.fi/>

TEAviisari - <https://teaviisari.fi/>

Tutkihallintoa - <https://www.tutkihallintoa.fi/>

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023)

Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarvointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

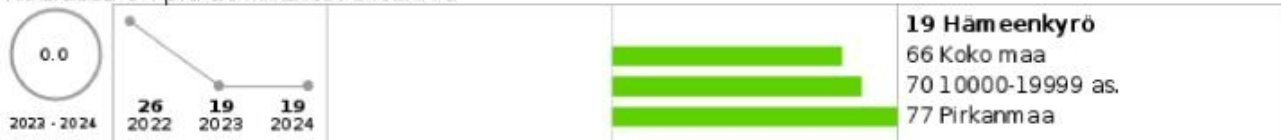
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

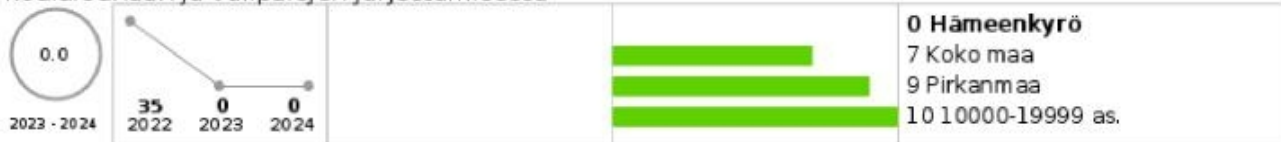
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

Vähimmäistietosisältö

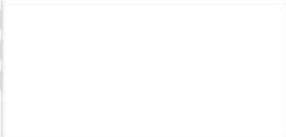
Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 10201 2024			10201 Hämeenkyrö 572293 Pirkanmaa 747193 10000-19999 as. 5789834 Koko maa
---	--	--	---

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 5.6 2024			5.6 Pirkanmaa 5.6 Hämeenkyrö 5.6 Koko maa 6 10000-19999 as.
---	--	--	---

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 9.5 2024			8 Pirkanmaa 8.4 Koko maa 9 10000-19999 as. 9.5 Hämeenkyrö
---	--	--	---

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 8.1 2024			8.1 Hämeenkyrö 9 10000-19999 as. 10.5 Koko maa 11.2 Pirkanmaa
--	--	---	---

25 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 47.6 2024			47 10000-19999 as. 47.6 Hämeenkyrö 50.7 Koko maa 51.9 Pirkanmaa
--	--	--	---

65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 29.1 2024			23.3 Pirkanmaa 24.8 Koko maa 29.1 Hämeenkyrö 30 10000-19999 as.
--	--	--	---

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 15.2 2024			12.6 Pirkanmaa 13.2 Koko maa 15.2 Hämeenkyrö 16 10000-19999 as.
--	--	--	---

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

 3.9 2024			3.4 Pirkanmaa 3.6 Koko maa 3.9 Hämeenkyrö 4 10000-19999 as.
---	--	--	---

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

2021 - 2023

5 10000-19999 as.
6 Pirkanmaa
7 Koko maa
11 Hämeenkyrö

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

2023 - 2025

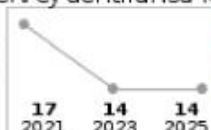

16 Pirkanmaa
16 Koko maa
21 Hämeenkyrö
21 10000-19999 as.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

2023 - 2025

8 Pirkanmaa
8 Koko maa
12 10000-19999 as.
14 Hämeenkyrö

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

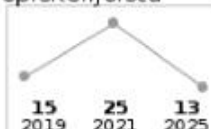

2023 - 2025

21 Pirkanmaa
22 Koko maa
26 10000-19999 as.
31 Hämeenkyrö

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

13 Hämeenkyrö
23 Pirkanmaa
25 Koko maa
26 10000-19999 as.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

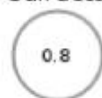

2023 - 2025

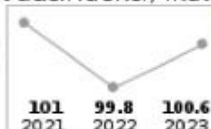

17 Hämeenkyrö
19 Pirkanmaa
21 Koko maa
25 10000-19999 as.

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

2022 - 2023

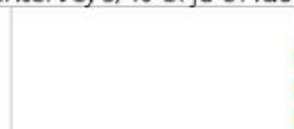
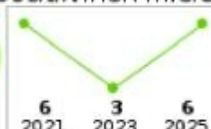

99 10000-19999 as.
100 Koko maa
100.6 Hämeenkyrö

Korkea positiivinen mielenterveys, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

2023 - 2025

6 Hämeenkyrö
8 10000-19999 as.
10 Pirkanmaa
10 Koko maa

Korkea positiivinen mielenterveys, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Korkea positiivinen mielenterveys, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tyytyväinen elämänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Aänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

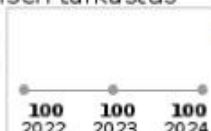
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista

Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

2023 - 2024

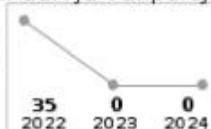

87 Pirkanmaa
89 10000-19999 as.
91 Koko maa
100 Hämeenkyrö

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

2023 - 2024

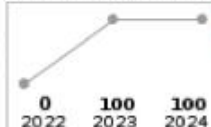

0 Hämeenkyrö
7 Koko maa
9 Pirkanmaa
10 10000-19999 as.

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

2023 - 2024

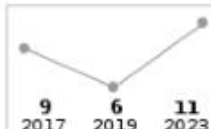
20 Koko maa
26 Pirkanmaa
38 10000-19999 as.
100 Hämeenkyrö

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

24 10000-19999 as.
26 Koko maa
28 Pirkanmaa
29 Hämeenkyrö

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

10 10000-19999 as.
11 Hämeenkyrö
12 Pirkanmaa
13 Koko maa

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

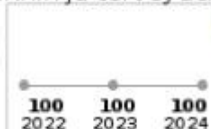

9 Hämeenkyrö
9 10000-19999 as.
11 Koko maa
13 Pirkanmaa

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

2023 - 2024

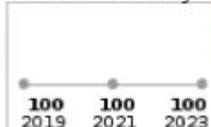

95 Koko maa
99 10000-19999 as.
100 Hämeenkyrö
100 Pirkanmaa

Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

2021 - 2023

93 Koko maa
100 Hämeenkyrö
100 Pirkanmaa
100 10000-19999 as.

Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %

Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %

Liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet henkilöt, lkm

Vuosi 2023 - Vammautuneet 34, kuolleet 0

Vuosi 2022 - Vammautuneet 36, kuolleet 0

Vuosi 2021 - Vammautuneet 34, kuolleet 0

Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset, % 1 - 6-vuotiaista (sis. kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustoimijat)

Vuosi 2023 - 76,6 %

Vuosi 2022 - 79,3 %

Vuosi 2021 - 64,5 %

Vapaan sivistystyön oppilaitosten opetustunnit / vuosi

Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Kulttuuripalveluiden saavutettavuus: kirjastojen, museoiden ja teattereiden saavutettavuus 3/10/20 kilometrin päässä kotoa, % väestöstä

Kirjaston saavutettavuus, 3 km päässä lähimmästä kirjastosta asuvien osuus

2023 - 38 %

2022 - 38 %

2021 - 36 %

Nuorisotoimen palvelut

Nuorisotyön htv

2024 - 9,1 htv

2023 - 8,6 htv
2022 - 6,8 htv
2021 - 3,5 htv

Liikuntatoimen palvelut
Liikuntapaikat
2025 - 104
2024 - 100
2022 - 96
2020 - 88

Kevyen liikenteen väyliä (metriä) / asukas
2024 - 3,9
2022 - 1,2
2020 - 1,2

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%]

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, iäkkäät, Enintään 500m [%]

Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkeistä asuvat, % asukkaista

Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus, väestö, enintään 1000 m [%]

Primääristen pienhiukkasten päästöt (PM2.5, tonnia)
2020 - 38 t
2015 - 45 t
2010 - 57 t

Melusta kärsivien ihmisten määrä kunnittain, yli 55 dB vuorokausitaso tai 50 dB yöaikaan (yli 100 000 asukkaan kaupungit)
Ei sovellettavissa.

Itsearviointi kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Itsearviointi kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Itsearviointi kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen rakenteiden vahvuudesta
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Itsearviointi kunnan yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden edistämisestä
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen
Ei järkevää tuottaa tietoa asiakirjaan ennen asetuksen valmistumista.

Vuokra-asuntojen osuus kunnan eri osissa / kaupunginosittain
Ei sovellettavissa.

Hyvinvointisanasto

Ankkuritoiminta on malli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisyyn. Pirkanmaalla toiminnasta vastaavat poliisi ja hyvinvointialue.

Apip on lyhenne sanoista aamu- ja iltapäivätoiminta, joka on kunnalle vapaaehtoista perusopetuslain mukaista toimintaa.

Elintapaohjaus on liikuntapalveluiden ja hyvinvointialueen yhteinen ohjausmalli yksilöiden elintapojen edistämiseen.

EVA eli vaikutusten ennakoarvointi tarkoittaa terveydenhuoltolain 11 §:n mukaista päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin menettelyä.

FinLapset on THL:n tutkimuskokonaisuus, jossa tuotetaan ajankohtaista ja kattavaa tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveydestä ja hyvinvoinnista.

GINI-kerroin on tunnusluku, jolla mitataan suhteellisia tuloeroja alueella. Se esitetään yleensä 100 kerrottuna, jolloin luku 0 tarkoittaa että tulot ovat tasan jakaantuneet ja luku 100 että yksi henkilö saa kaikki tulot.

HYTE tarkoittaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

HYTE-kerroin on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin, jota käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon valtionrahoituksen perustana sekä kunnille valtionosuuden lisäosana.

Hyvinvointi tarkoittaa nykyään yleensä Stiglitzin mallin mukaista moniulotteista hyvinvointia, joka sisältää aineellisen hyvinvoinnin, terveyden, koulutuksen, työn ja harrastukset, osallisuuden, ihmissuhteet, ympäristön ja turvallisuuden.

Hyvinvointi-indikaattori on kuntaliiton koostama koonti-indikaattori, jolla kuvataan laaja-alaista väestön hyvinvointia.

Hyvinvointiryhmä on poikkitoiminnallinen kunnan hyvinvointityötä tukeva, koordinoiva ja kehittävä ryhmä.

Indikaattori eli tunnusluku kuvaa hyvinvoinnin, terveyden ja palvelujen tilannetta ja niissä tapahtuneita muutoksia.

Istanbulin sopimus on Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

Keskiasteen koulutus on ylioppilastutkinnon tai ammatillisessa oppilaitoksessa enintään 3-vuotisen tutkinnon suorittaneet.

Kipinä on Hämeenkyrön oma nuoristyön yksilötyön malli. Malli on kehitetty paikallisesti toimivaksi Omin jaloin -menetelmän pohjalta.

Korkea-asteen koulutus on ammatillisessa oppilaitoksessa yli 3-vuotisen tutkinnon suorittaneet, sekä ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneet.

KouluPT on matalan kynnyksen liikuntaneuvontamalli yläkouluikäisille nuorille.

Kouluterveyskysely on joka toinen vuosi 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan ja toisen asteen 1. ja 2. luokan oppilaille tehtävä laaja kysely elintavoista, hyvinvoinnista ja koulunkäynnistä.

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain alainen toimenpide asiakkaan työllistymisen edistämiseksi.

Makuraati on toimintamalli vuoropuheluun oppilaiden, henkilökunnan ja ruokapalveluiden välillä.

Megatrendi on yleinen laajaa ja pitkäkestoinen kehityskulku.

Misogynia tarkoittaa naisiin kohdistuvaa vihaa, halveksuntaa tai syrjintää, joka voi ilmetä asenteissa, puheessa tai teoissa. Se voi olla yksilöllistä tai rakenteellista ja vaikuttaa naisten asemaan yhteiskunnassa monin tavoin.

Monilukutaito on erilaisten tekstien sujuvaa lukemista, ymmärtämistä ja tulkinta sekä niiden tuottamista ja arvottamista.

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Nepsy on lyhenne neuropsykiatrisista haasteista, jotka johtuvat aivotoininnan rakenteellisesta ja toiminnallisesta poikkeavuudesta. Neuropsykiatrisia vaikeuksia ovat esimerkiksi ADHD ja ADD, Aspergerin oireyhtymä ja muut autismikirjon häiriöt, kehityksellinen kielihäiriö sekä Touretten oireyhtymä.

Nuotti-valmennus on Kelan maksamaa henkilökohtaista valmennusta 16–29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt ja joka tarvitsee tukea opiskeluun tai työelämään tähtäävien suunnitelmien teossa.

Omin jaloin on nuorisotyössä käytettävä yksilötyön menetelmä. Työskentelyn keskiössä on nuori. Menetelmä soveltuu tueksi nuoren elämänmuutoksiin sekä katkaisemaan ongelmallista käytöstä tai päihteiden käyttöä.

OPS eli opetussuunnitelma on suunnitelma siitä, miten opetus järjestetään.

Pakka-toimintamalli on THL:n malli paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn. Pakka-toimintaa Pirkanmaalla koordinoi Pirkanmaan hyvinvointialue.

Perhekeskus on palveluverkosto, joka kokoaa yhteen tietoa ja mahdollistaa yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. Hämeenkyrössä perhekeskuksen ohjausryhmä on myös nuorisolain 9 § mukainen yhteistyöverkosto.

Pirha on Pirkanmaan hyvinvointialue.

Positiivinen pedagogiikka on kasvatuksen ja opetuksen suuntaus, jossa korostetaan lapsen vahvuuksia ja tuetaan hyvinvointia kokonaisvaltaisesti, rakentavasti ja ratkaisukeskeisesti.

Puhti-raportti on THL:n kehittämishankkeen raportti palvelujärjestelmän ulkopuolelta kertyvästä tiedosta. Puhti-raportti ei ole julkinen.

Seutuvertailu on Tampereen kaupunkiseudun ja Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen, opetuksen ja lukiokoulutuksen tunnuslukujen ja kustannusten vuosittainen vertailututkimus.

Sitra on riippumaton tulevaisuustalo. Se ennakoii tulevaa edistäten Suomen hyvinvointia ja taloutta luonnon kantokyvyn rajoissa.

Sotkanet on THL:n ylläpitämä tilasto- ja indikaattoripankki.

Stiglitzin malli on 2009 kehitetty malli hyvinvoinnin tulkintaan ja mittaamiseen. Sen mukaista hyvinvointikäsitettä käytetään yleisesti hyvinvointityön taustana ja

TEAviisari eli terveyden edistämisen aktiivisuusviisari on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä palvelu. Tiedonkeruuseen perustuen kunnan palveluita pisteytetään. Maksimi pis-teet ovat 100.

TE-palvelut on lyhenne sanoista Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut.

THL on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

TKI on lyhenne sanoista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta.

Vaikeasti työllistytvä on kattotermi, joka sisältää pitkäaikaistyöttömät, palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneet henkilöt.

Vaka on kunnan varhaiskasvatus.

Valintojen talo on draamamenetelmin toteutettava asenne ja päihdekasvatuskokonaisuus.

VET-koordinointi tarkoittaa vapaaehtoistyön koordinointia.

VNR on valtion ravitsemusneuvottelukunta, joka seuraa ja edistää väestön ravitsemusta.

Vähimmäistietoasetus on Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelussa oleva asetus niistä tiedoista, joita kunnissa ja hyvinvointialueella on seurattava väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.

YK:n agenda 2030 on kestävän kehityksen toimintaohjelma, johon Suomi on sitoutunut.